

CESTA K POSÍLENÍ KONKURENCE- SCHOPNOSTI ČR EVROPSKÝ ROZPOČET PO ROCE 2013

Arnošt Marks

Marek Jetmar

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

CESTA K POSÍLENÍ KONKURENCE- SCHOPNOSTI ČR

EVROPSKÝ ROZPOČET PO ROCE 2013

Arnošt Marks

Marek Jetmar

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Tato publikace vznikla za laskavé podpory
Konrad-Adenauer-Stiftung.

CESTA K POSÍLENÍ KONKURENCESCHOPNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY – EVROPSKÝ ROZPOČET PO ROCE 2013

Zpracovali: Arnošt Marks, PhD., Marek Jetmar, PhD., Alena Falathová, M.E.S.

Překlad: Anežka Kervicerová, Pavel Vaculík, Čeněk Matocha

Obálka a sazba: Side 2

Tisk: BCS, s.r.o.

Vydavatel: Asociace pro mezinárodní otázky a Konrad-Adenauer-Stiftung

www.kas.de/tschechien

www.amo.cz

© Asociace pro mezinárodní otázky a Konrad-Adenauer-Stiftung, Praha 2011

ISBN 978-80-87092-18-7

Autoři této publikace vyjadřují ve svých příspěvcích své osobní názory, které nelze považovat za oficiální postoje organizací, které se na vydání této publikace podílely.

POUŽITÉ ZKRATKY

CEF – Nástroje k propojení Evropy
CIP – Program pro konkurenceschopnost a inovace
ERC – Evropská výzkumná rada
GCI – Mezinárodní index konkurenceschopnosti
IOP – Integrovaný operační program
MFF 2014+ – Víceletý finanční rámec EU 2014+
MSP – Malé a střední podniky
NERV – Národní ekonomická rada vlády
NRP – Národní rozvojová priorita
OP VaVpI – Operační program Věda a výzkum pro inovace
ORP – Operační regionální program
ORPů – Obce s rozšířenou působností
SZP – Společná zemědělská politika
VaV – Věda a výzkum

OBSAH

ÚVOD 7

VÝZNAM VÍCELETÉHO FINANČNÍ RÁMEC EU 2014+ 9

Víceletý finanční rámec EU 2014+ dle návrhu Evropské komise 12

Kapitola 1: Inteligentní a začleňující růst 13

Kapitola 2: Udržitelný růst – přírodní zdroje 16

Kapitola 3: Bezpečnost a občanství 17

Kapitola 4: Globální Evropa 17

KONKURENCESCHOPNOST ČESKÉ REPUBLIKY NA POČÁTKU 21.STOLETÍ 19

Výzvy pro českou konkurenceschopnost 21

Veřejné instituce a řízení veřejné správy 22

Situace podnikatelského sektoru 23

Infrastruktura 25

VYUŽITÍ EVROPSKÉHO ROZPOČTU PRO ZVÝŠENÍ KONKURENCESCHOPNOSTI ČR 27

České priority pro MFF 2014+ 29

Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky 30

Rozvoj páteřní infrastruktury 36

Zvyšování kvality a efektivity veřejné správy 38

Podpora sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví 40

Integrovaný rozvoj území 42

Klíčový zájem České republiky – Kohezní politika 44

Výzvy a rizika pro čerpání finančních prostředků z MFF 2014+ 46

POHLED ZÁSTUPCŮ HLAVNÍCH ZAHRANIČNÍCH INVESTORŮ V ČR 49

ZÁVĚR 59

Summary 61

DOPORUČENÍ PRO ČESKOU REPUBLIKU 65

Recommendations for the Czech Republic 69

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY 73

ÚVOD

Finanční a dluhová krize v Evropě vytváří stále větší tlak na veřejné výdaje. Na jedné straně se kvůli klesajícímu hospodářskému růstu snižují příjmy národních rozpočtů, na druhé straně se zvyšuje tlak na jejich hospodárnost a efektivitu s cílem posílit konkurenceschopnost všech zemí. V době omezených státních zdrojů tak roste význam finančních prostředků z evropského rozpočtu. V duchu přidané evropské hodnoty by právě ony měly být nástrojem, jak v době omezených národních zdrojů posílit prostředky na investice potřebné pro posílení hospodářského růstu a dlouhodobé konkurenceschopnosti.

Vyjednávání evropského rozpočtu po roce 2013 je již dnes ve všech zemích EU v plném proudu. V České republice mají debaty o prioritách a pozici zemí k Víceletému finančnímu rámci EU 2014+ (MFF 2014+) často silnou tendenci ulpívat na úrovni projektů a jednoduchých úvah o sektorálních intervencích. Vláda proto iniciovala debatu o strategických souvislostech využití MFF 2014+, kterou otevřela vytvořením Analýzy a strategie konkurenceschopnosti, zpracované Národní ekonomickou radou vlády (NERV). Strategie konkurenceschopnosti otevřeně popsala největší bariéry a problémy, kterým česká ekonomika a veřejný sektor na začátku 21. století musí čelit. V současné době je největší výzvou pro politiky i státní správu účinně převést výstupy Strategie konkurenceschopnosti do praktické politiky, zejména do řízení veřejných politik a výdajů.

Publikace, kterou držíte v ruce, má za cíl přispět do debaty o strategickém využití finančních prostředků z EU po roce 2013 pro posílení konkurenceschopnosti České republiky. Tato studie vychází ze současných politických i technických vyjednávání a debat o MFF 2014+ jak v České republice, tak i na úrovni EU. Autoři během výzkumu dlouhodobě spolupracovali a konzultovali s orgány státní správy (MMR, MPO, SMO a kraje) a vycházeli z dokumentů jak státní správy, tak výzkumných pracovišť.

Publikace je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola se věnuje významu MFF 2014+ a představení současných návrhů pro MFF 2014+ z dílny Evropské komise. Druhá kapitola popisuje hlavní výzvy pro posílení konkurenceschopnosti České republiky. Třetí kapitola analyzuje možnosti České republiky, jak konkrétně využít evropské finanční prostředky z MFF 2014+ pro posílení své konkurenceschopnosti. Čtvrtá kapitola přináší pohled zástupců největších evropských zahraničních investorů v České republice – Německa, Nizozemska a Rakouska na potřeby a výzvy, kterými by se Česká republika pro posílení své konkurenceschopnosti měla zabývat. Závěr publikace je věnován konkrétním doporučením pro Českou republiku.

Přejeme Vám inspirativní čtení,
Arnošt Marks a Marek Jetmar

**VÝZNAM
VÍCELETÉHO
FINANČNÍ
RÁMEC EU 2014+**

Evropa stojí před branou dalšího období hospodářské recese. Ekonomický propad bude mít negativní důsledky pro příjmovou stránku státních rozpočtů. Vyjednávání a výsledná podoba budoucích rozpočtů EU má proto strategický význam pro snižování negativních následků hospodářského útlumu jak pro celou EU, tak i pro Českou republiku. Zatím se zdá, že Česká republika by měla i v období 2014–2020 patřit k hlavním čistým příjemcem prostředků z EU. Podoba budoucích rozpočtů EU tak významně ovlivní budoucí strukturu příjmů českých veřejných rozpočtů.

Vyjednávání budoucích rozpočtů EU je již dnes v plném proudu. V létě roku 2011 předložila Evropská komise balíček návrhů k nové podobě rozpočtu EU tzv. víceletému finančnímu rámci EU na období 2014–2020. S ohledem na potřebu včasného započítání realizace evropských politik se zatím počítá s dosažením konečné dohody o víceletém finančním rámci nejpozději do konce roku 2012. Zdali se to opravdu podaří nelze dnes vzhledem k dramatickým událostem na mezinárodní scéně s jistotou říci.

Základním strategickým dokumentem na úrovni EU důležitým pro tvorbu rozpočtu a všech politik EU po roce 2013 je Strategie Evropa 2020, která byla reakcí EU na úvodní fázi finanční hospodářské krize z roku 2009. Cílem této strategie byla podpora hospodářského růstu v zemích EU. Ve světle současných událostí se zdá, že základní priority této strategie budou i nadále platné. Dopady finančních restrikcí v zemích postižených dluhovou krizí však budou mít rozsáhlý dopad na sociální soudržnost, kvalitu veřejných služeb, výdaje na veřejné investice včetně výdajů na výzkum a vývoj. Z tohoto pohledu lze předpokládat, že význam a proporce jednotlivých priorit strategie Evropa 2020 mohou být částečně zpochybněny.

Evropa 2020 se zaměřuje, podobně jako aktuální strategie a studie v ČR, na posilování konkurenceschopnosti v EU. Strategie také silně akcentuje některé prvky sociální stability. V kontextu životního prostředí se soustředí spíše na ekonomickou dimenzi, nové technologie, snižování CO₂, energetickou efektivitu a využívání obnovitelných zdrojů.

Strategie EU2020 definuje celkem pět hlavních kvantifikovaných cílů, kterých má EU jako celek dosáhnout do roku 2020:

1. Úsilí o dosažení 75 procent zaměstnanosti žen a mužů ve věku od 20 do 64 let
2. Zlepšení podmínek pro výzkum a vývoj, zejména s cílem zajistit, aby veřejné a soukromé investice v tomto odvětví dosáhly v úhrnu 3 procenta HDP
3. Snižování emisí skleníkových plynů o 20 procent oproti úrovním roku 1990; zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů v konečné spotřebě energie na 20 %; a posun ke zvýšení energetické účinnosti o 20 procent

---

1 Dále jen „MFF 2014+“ z anglického *Multiannual Financial Framework*.

2 Strategie Evropa 2020 byla schválena Evropskou radou v roce 2010.

4. Zlepšení úrovně vzdělání, zejména snahou snížit míru předčasného ukončování školní docházky pod 10 procent a zvýšit podíl osob ve věku 30–34 let s dokončeným terciárním nebo srovnatelným vzděláním na nejméně 40 procent
5. Podpora sociálního začlenění, zejména prostřednictvím snižování chudoby, a to snahou snížit počet lidí ohrožených chudobou nebo vyloučením nejméně o 20 milionů

V oblasti hospodářských politik Strategie EU2020 zdůrazňuje udržitelnost veřejných financí a řešení makroekonomické nerovnováh. Pro Českou republiku je zásadní příjmovou složkou rozpočtu politika soudržnosti a společná zemědělská politika EU, které konstituují jádro příjmů ČR jako čistého příjemce prostředků z EU. Následující tabulka ukazuje pozici České republiky vůči rozpočtu EU.³ Za sedm let členství v EU získala Česká republika z EU více jak 162 miliard Kč.

Pozice ČR vůči rozpočtu EU			
2004 – 30. 6. 2011			
Příjmy z rozpočtu EU	mil Kč	Platby do rozpočtu EU	mil Kč
Strukturální akce	216 525,3	tradiční vlastní zdroje (cla)	27 800,1
SF	150 850,4	Zdroj z DPH	30 227,7
CF	65 674,9	Zdroj z HND	143 929,2
Zemědělství	134 993,7	Celkové platby do rozpočtu EU	239 057,0
Tržní operace	8 210,8		
Přímé platby	71 663,3		
Rozvoj venkova	54 329,7		
Veterinární opatření	606,7		
Rybářství	183,3		
Vnitřní politiky	12 260,1	Čistá pozice vůči rozpočtu EU	162 177,1
Budování institucí	865,3		
Komunitární programy	9 391,4		
Předvstupní nástroje	12 338,3		
Phare	5 578,8		
Ispa	4 526,6		
Sapard	1 653,2		
Kompenzace	25 116,7		
Celkové příjmy z rozpočtu EU	401 234,1		

Politika soudržnosti se bezprostředně váže na hlavní směry Strategie 2020: optimalizaci podpory výzkumu, vývoj a inovace, posilování znalostního trojúhelníku,

3 Ministerstvo finanční ČR. Souhrnná čistá pozice ČR ve vztahu k rozpočtu EU: 2004 – 30. 6. 2011. http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_cista_pozice_cr_49134.html (staženo 18.12.2011)

uvolnění potenciálu digitální ekonomiky, efektivnější využívání zdrojů, snížení emisí skleníkových plynů, zlepšení obchodního a spotřebitelského prostředí a modernizaci průmyslové základny. V oblasti politiky zaměstnanosti jde o zvýšení zapojení do trhu práce, snížení strukturální nezaměstnanosti, rozvoj na trhu práce uplatnitelné kvalifikované pracovní síly, prosazování kvality zaměstnanosti, celoživotní vzdělávání, zlepšení výsledků systémů vzdělávání a odborné přípravy, zvýšení účasti na terciárním vzdělávání, podporu sociálního začleňování a boj proti chudobě. Politika soudržnosti by měla být využita k naplnění těchto cílů tak, jak jsou formálně zaneseny například v Národním programu reforem.

Evropa 2020 stanovuje tři základní priority do roku 2020, které jsou dále rozvíjeny v zesíleném hospodářském řízení EU⁴:

1. Inteligentní růst – rozvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích.
2. Udržitelný růst – podporovat konkurenceschopnější a na ekologii zaměřenou ekonomiku která bude méně náročná na zdroje.
3. Růst podporující začlenění – podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností, jež bude usilovat o sociální a územní soudržnost.

Strategie definuje takto úzký počet priorit, jak na úrovni EU tak na úrovni členských států – počítá s tzv. koncentrací, která byla důsledně převedena do textu nařízení o kohezní politice. Strategie Evropa 2020 se na rozdíl od předcházejících EU politik pokouší soustředit i na zpřísnění podmínek realizace evropských politik (například skrze tzv. kondicionality), poskytování prostředků z rozpočtu a jasnější zaměření na výsledky.

Finanční a hospodářská krize, která vedla až ke krizi samotné jednotné evropské měny, ukázala na zásadní makroekonomické nerovnováhy mezi jednotlivými zeměmi eurozóny. Právě evropský rozpočet, zejména pak politika soudržnosti, představuje jeden z nástrojů, skrze který by mohlo být možné tyto nerovnováhy zmenšovat. Propojenost současného návrhu MFF 2014+ s cíly strategie Evropa 2020 a novými mechanismy užšího ekonomického řízení dokazují snahu o zacílené MFF 2014+ směrem k vyrovnávacím a prorůstovým opatřením.

VÍCELETÝ FINANČNÍ RÁMEC EU 2014+ DLE NÁVRHU EVROPSKÉ KOMISE

Struktura navrhovaných rozpočtů EU po roce 2013 vychází z priorit strategie Evropa 2020. Rozpočet je zaměřen na pět priorit, každá se rozvedena v jedné kapitole rozpočtu: 1. Chytrý a inkluzivní růst, 2. Udržitelný růst, 3. Bezpečnost a občanství,

---

4 Economic Governance

4. Evropa v globálním světě a 5. Administrace⁵. Tabulka na následující stránce z dokumentu EK k návrhu rozpočtu⁶ ukazuje výši finančních prostředků vyčleněných pro jednotlivé priority.

MULTIANNUAL FINANCIAL FRAMEWORK (EU-27)

(EUR million - 2011 prices)

COMMITMENT APPROPRIATIONS	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total 2014-2020
1. Smart and inclusive Growth	64.696	66.580	68.133	69.956	71.596	73.768	76.179	490.908
of which: Economic, social and territorial cohesion	50.468	51.543	52.542	53.809	54.798	55.955	57.105	376.020
2. Sustainable Growth: Natural Resources	57.386	56.527	55.702	54.861	53.837	52.829	51.784	382.927
of which: Market related expenditure and direct payments	42.244	41.623	41.029	40.420	39.618	38.831	38.060	281.825
3. Security and citizenship	2.532	2.571	2.609	2.648	2.687	2.726	2.763	18.535
4. Global Europe	9.400	9.645	9.845	9.960	10.150	10.380	10.620	70.000
5. Administration	8.542	8.679	8.796	8.943	9.073	9.225	9.371	62.629
of which: Administrative expenditure of the institutions	6.967	7.039	7.108	7.191	7.288	7.395	7.485	50.464
TOTAL COMMITMENT APPROPRIATIONS	142.556	144.002	145.065	146.368	147.344	148.928	150.718	1.025.000
as a percentage of GNI	1,08%	1,07%	1,06%	1,06%	1,05%	1,04%	1,03%	1,05%
TOTAL PAYMENT APPROPRIATIONS	133.851	141.278	135.516	138.396	142.247	142.916	137.994	972.198
as a percentage of GNI	1,01%	1,05%	0,99%	1,00%	1,01%	1,00%	0,94%	1,00%
OUTSIDE THE MFF								
Emergency Aid Reserve	350	350	350	350	350	350	350	2.450
European Globalisation Fund	429	429	429	429	429	429	429	3.000
Solidarity Fund	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	7.000
Flexibility Instrument	500	500	500	500	500	500	500	3.500
Reserve for crises in the agricultural sector	500	500	500	500	500	500	500	3.500
ITER	886	624	289	291	261	232	114	2.707
GMES	834	834	834	834	834	834	834	5.841
EDF ACP	3.271	4.300	4.348	4.407	4.475	4.554	4.644	29.998
EDF OCT	46	46	46	46	46	46	46	321
Global Climate and Biodiversity Fund	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
TOTAL OUTSIDE THE MFF	7.615	8.563	8.308	8.357	8.385	8.445	8.416	56.316
TOTAL MFF + OUTSIDE MFF	150.371	152.585	153.991	154.725	155.739	157.372	159.134	1.089.316
as a percentage of GNI	1,13%	1,13%	1,12%	1,12%	1,11%	1,10%	1,09%	1,11%

KAPITOLA 1: INTELIGENTNÍ A ZAČLEŇUJÍCÍ RŮST

První kapitola rozpočtu EU je dle návrhu MFF 2014+ věnovaná opatřením, která mají posílit hospodářský růstu v EU. Jedná se zejména o podporu vědy, výzkumu a inovací a o politiku soudržnosti. Posílení hospodářského růstu patří dlouhodobě mezi hlavní priority EU, která má zásadní význam i pro fungování eurozóny. Proto je na tuto kapitolu vyčleněna největší část rozpočtu EU. Již současný MFF byl sestaven s výrazným zvýšením podpory pro výzkum vývoj a české intervence pro VaV financované z ERFD jsou příkladem nového přístupu kombinování komunitárních politik. Tato kapitola patří i z pohledu České republiky mezi nejvýznamnější části rozpočtu.

⁵ tj platby za administraci rozpočtu a fungování úřadů EU

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European economic and social committee and the Committee of the Regions; A Budget for Europe 2020 (SEC(2011) 867 final); Brussels, 29.6.2011 COM(2011) 500 final PART I

Výzkum, inovace a vzdělávání

EU dlouhodobě zaostává v **oblasti výzkumu a inovací** a aplikací vědy a výzkumu za USA a Japonskem. V poslední době navíc EU v mnoha kvalitativních a kvantitativních ukazatelích dohánějí země BRIC (Čína, Rusko, Brazílie, Indie). Strategie *Evropa 2020* stanovila cíl zvýšit do roku 2020 výdaje na vědu a výzkum (VaV) na tři procenta HDP EU, zároveň usiluje o navýšení soukromých výdajů na výzkum a inovace. Komise navrhuje vytvořit zastřešující program pro VaV *Horizont 2020*, tzv. *Společný strategický rámec pro výzkum, inovace a technologický rozvoj*, který bude zahrnovat *Rámcový program pro výzkum a vývoj*, inovativní část *Rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace* (CIP) a *Evropský inovační a technologický institut*.

Program *Horizont 2020* by měl v období 2014–2020 disponovat 80 mld. €. Jedná se o podstatné navýšení oproti období 2007–2013, ve kterém činila celková alokace 54,9 mld. €. K podpoře vědy a výzkumu by měli být využity i finanční prostředky ze strukturálních fondů⁷. Komise vychází z přesvědčení, že investice do výzkumu a inovací jsou nutným předpokladem pro dlouhodobý růst prosperity v regionech. Intervence z programu *Horizont 2020* a strukturálních fondů EU by měli být nastaveny v souladu s národními výzkumnými programy a měly by se navzájem doplňovat.

Hlavním cílem programu *Horizont 2020* je posílení pozice EU ve vědě a výzkumu. Na tuto podkapitolu je určeno 24,598 mld. €. Posílen má být zejména kvalitní výzkum, který zahrnuje i 77 procentní navýšení podpory pro *Evropskou výzkumnou radu* (ERC). Dále má být v rámci programu posílen průmyslový výzkum, excelence a inovace. Na tuto podkapitolu bylo vyčleněno 17,938 mld. €. Počítá se i s významnými investicemi do klíčových technologií. V této souvislosti se počítá se zlepšením přístupu ke kapitálu a podpoře pro malé a střední podniky (MSP). Další z podkapitol je zaměřena na výzkum týkající se globálních klimatických změn, rozvoje udržitelné dopravy a mobility, ekonomicky výhodnějšího získávání energie z obnovitelných zdrojů, bezpečnosti potravin a výzkum stárnoucí populace. Pro tuto podkapitolu je určena částka 31,748 mld. €.

Ke zvyšování konkurenceschopnosti evropské ekonomiky a splnění cílů strategie *Evropa 2020* má zásadním způsobem přispět **zvýšení prostředků na lidské zdroje**. Komise navrhuje na program *Evropa a vzdělávání* vyčlenit pro období 2014–2020 celkem 15,2 mld. €⁸. Hlavní část evropských investic do vzdělávání se však nenachází v tomto programu, ale bude rozdělena přes Evropský sociální fond.

K naplňování cílů strategie *Evropa 2020* v **sociální oblasti a v oblasti zaměstnanosti** má přispět i vytvoření *Integrovaného programu pro zaměstnanost, sociální*

⁷ Komise odhaduje až 60 mld. EUR.

⁸ V současném období je alokováno 9,1 mld. €.

politiku a začleňování, který má být přímo řízen Komisí. Komise navrhuje vyčlenit na tento program 850 mil. €.

Z pohledu České republiky představují klíčovou položku v kapitole 1 projekty Galileo a EGNOS. Pro operační část projektu Galileo bude vyčleněna částka 7 mld. €. Případné navýšení prostředků na tento program by muselo být schváleno jednomyslně příslušnou Radou.

Politika soudržnosti

Politika soudržnosti je nově v návrhu Komise začleněna do *kapitoly 1a* nemá již samostatnou podkapitolu, jak tomu je v současnosti – *kapitola 1b*. V rámci politiky soudržnosti dochází k několika důležitým změnám. Komise navrhuje zavést novou kategorii přechodných regionů vztahující se na regiony s HDP na obyvatele v rozmezí 75–90 procent průměru EU. Tato nová kategorie má nahradit současný komplikovaný systém *phasing-out* a *phasing-in* regionů⁹. Komise navrhuje zachovat současná kritéria uznatelnosti – pro regiony na úrovni 75 procent průměrného EU HDP na obyvatele i pro členské státy v rámci Kohezního fondu na úrovni 90 procent průměrného EU HND na obyvatele.

V rámci politiky soudržnosti by se měla nově posílit úloha Evropského sociálního fondu (ESF) stanovením minimálního podílu jeho alokace na strukturálních fondech EU – v regionech konvergence by minimální podíl činil 25 procent, v přechodných regionech 40 procent a v regionech konkurenceschopnosti minimálně 52 procent. Podíl Kohezního fondu by v uznatelných členských státech dosáhl jedné třetiny jeho celkové alokace.

Nově byl v rámci kapitoly 1 vytvořen *Nástroj k propojení Evropy (Connecting Europe Facility – CEF)*, který zahrnuje podporu tří oblastí – dopravy, energetiky a informačních technologií. CEF má být řízen Komisí a má být financován z rozpočtu EU v celkovém objemu 50 mld. €¹⁰. V rámci prostředků na CEF Komise navrhuje vyčlenit 31,6 mld. € na dopravu a po cca. 9 mld. € na energetický sektor a informační a komunikační technologie. Zároveň Komise navrhuje, aby se 10 mld. € z alokace na Kohezní fond převedlo do *Nástroje k propojení Evropy* a následně byly tyto prostředky využity v kohezních státech pod vlivem Komise.

Komise se také snaží zvyšovat účinnost rozvojových územních programů z MFF. Proto by se všechny výše zmíněné intervence měli spojit do Společného strategického rámce pro strukturální fondy a zemědělství (Evropský fond regionálního roz-

---

9 V rámci této kategorie přechodných regionů by byla zachována kategorie *phasing-out* regionů, v rámci které by tyto regiony měly garanci, že obdrží v nadcházejícím období dvě třetiny současné alokace. Ostatní regiony v kategorii přechodných regionů (75–90 % HDP/obyv.) by měly získávat podporu reflektující míru jejich vyspělosti (výši HDP).

10 40 mld. € + 10 mld. € má být vyčleněno v rámci Kohezního fondu.

voje – ERDF, Evropský sociální fond, Kohezní fond, Evropský námořní a rybářský fond a Evropský zemědělský fond na rozvoj venkova – EAFRD). V této souvislosti by měla být zajištěna provázanost tohoto strategického rámce s nástroji Společného rámce pro výzkum a inovace (Horizont 2020). Tím by byla vytvořena všezahrnující strategie výdajů MFF 2014+.

V kapitole 1 MFF 2014+ se objevují i nové nástroje řízení intervencí pro posílení efektivity využívání finančních prostředků z MFF 2012+. Nově by měly být zavedeny např. Partnerské smlouvy se členskými státy, které by obsahovaly cíle členských států navázané na *Národní programy reform*. V případě nedostatečného pokroku při plnění těchto cílů by na členské státy či regiony mohly být uvaleny sankce. Komise by mohla pozastavit či odebrat část finančních prostředků ze strukturálních fondů.

Kapitola 1 se věnuje i oblasti infrastruktury. EU se v rámci této oblasti soustředí na podporu budování nadnárodní tj. evropské infrastruktury. Návrh Komise obsahuje i předběžný seznam infrastrukturních projektů páteří infrastruktury. Konečný seznam takových projektů byl předložen na podzim 2011 a neobsahuje zatím až na vodní dílo na Labi žádnou významnou českou investici.

KAPITOLA 2: UDRŽITELNÝ RŮST – PŘÍRODNÍ ZDROJE

Hlavní částí druhé kapitoly MFF 2014+ je Společná zemědělská politika (SZP). Cílem SZP je zajistit dodávky kvalitních potravin a stabilní úroveň příjmů pro evropské zemědělce. Jednou z hlavních změn v této oblasti je větší provázání SZP se **strategií** Evropa 2020. SZP by měla nově přispět k udržitelnému využívání přírodních zdrojů a regulovat dopady klimatických změn.

Oproti současnému finančnímu rámci EU navrhuje Komise **celkový objem na SZP snížit**. Mimo navržených 281,8 mld. € pro I. pilíř a 89,9 mld. € pro II. pilíř navrhuje Komise dalších 15,2 mld. €¹¹, které jsou vyčleněny mimo tuto výdajovou kapitolu.

Komise navrhuje **postupné sblížení úrovně přímých plateb** pro zemědělce mezi členskými státy. Další významnou změnou v návrhu rozpočtu je zastropování (*capping*) přímých plateb pro velké zemědělské holdingy. Návrh obsahuje i povinné „ozelenění“ přímých plateb. V rámci „ozelenění“ budou zemědělci muset plnit další podmínky v oblasti životního prostředí, zejména pro dosažení environmen-

---

¹¹ Z celkových 15,2 mld. EUR bude 4,5 mld. EUR určeno pro výzkum a inovace v oblasti bezpečnosti potravin, bio-hospodářství a udržitelného zemědělství; 2,2 mld. EUR pro bezpečnost potravin (přesunuto do kapitoly 3); 2,5 mld. EUR pro potravinový program na podporu nejchudších obyvatel (přesunuto do kapitoly 1, kde to lépe odpovídá zaměření cíle strategie EU 2020 na snižování chudoby); 3,5 mld. EUR pro novou Rezervu pro krize v zemědělském sektoru a do výše 2,5 mld. EUR pro Evropský globalizační fond.

tálních cílů a cílů v oblasti klimatických změn.

Rozvoj venkova má být předmětem kondicionalit zaměřených na výkon, stejně jako tomu nově bude u strukturálních fondů. Zároveň bude EAFRD součástí tzv. Společných strategických rámců.

V **oblasti životního prostředí** návrh obsahuje začlenění výdajů do jednotlivých sektorových politik (zejména kohezní politiky, výzkumu a inovací a SZP). Dále má být posílen nástroj **LIFE+**. Ten bude rozdělen na dva podprogramy – *Podprogram pro klimatickou akci* ve výši 800 mil. € a *Podprogram pro životní prostředí* ve výši 2,4 mld. €.

KAPITOLA 3: BEZPEČNOST A OBČANSTVÍ

Význam **migrační, azylové a bezpečnostní politiky** se v uplynulých letech na úrovni EU významně zvyšoval. Čím dál vážnějším problémem se stává ochrana vnějších hranic EU a vysoký migrační tlak z jižních zemí. Komise proto navrhuje zdvojnásobit finanční prostředky na tuto oblast na celkovou výši 18,5 mld. €.

MFF 2014+ přináší **zjednodušení struktury financování** v oblasti bezpečnosti a občanství za pomoci snížení stávajícího počtu nástrojů na dva fondy – Fond pro migraci a azyl a Fond pro vnitřní bezpečnost. Největší objem finančních prostředků by měl být v MFF2014+ věnován na **Fond pro vnitřní bezpečnost** (4,1 mld. €) a **Fond pro řízení migrace** (3,4 mld. €). Nově by v rámci oblasti bezpečnosti a občanství měla být financována také potravinová bezpečnost, která bude disponovat alokací v celkové výši 2,1 mld. €¹². Menší částky by měly být věnovány na program „Kreativní Evropa“ (1,6 mld. €), civilní ochranu (245 mil. €) a oblast spravedlnosti (416 mil. €).

KAPITOLA 4: GLOBÁLNÍ EVROPA

Komise plánuje revizi současných priorit i v kapitole 4, která je věnovaná vnějším vztahům EU. Pro období 2014–2020 Komise navrhuje naměřit podporu na šest prioritních oblastí:

- Podpora a obrana evropských hodnot v zahraničí
- Podpora strategie Evropa 2020 ve vnějších vztazích (klimatická změna, biodiverzita, ochrana přírodních zdrojů, ekonomický růst, věda, výzkum a inovace aj.
- Růst vlivu evropské rozvojové spolupráce se základním cílem snižování chudoby, zejména podpora dosažení Rozvojových cílů tisíciletí do roku 2015

---

¹² Doposud byla bezpečnost potravin začleněna do kapitoly 2 (zemědělství).

- Investice do dlouhodobé prosperity a stability sousedských zemí
- Posílení evropské solidarity v případech přírodních a člověkem způsobených katastrof, posílení kapacit a flexibility v oblasti humanitární pomoci a civilní ochrany
- Zvýšení kapacit v oblasti prevence a řešení konfliktů

Oproti období 2007–2013 je Komisí navrženo zvýšit podporu na kapitulu 4 na 70 mld. €. Zvýšení prostředků se má týkat především Nástroje rozvojové spolupráce¹³ a Nástroje evropského sousedství¹⁴. Výrazně má také vzrůst objem prostředků na mimorozpočtový Evropský rozvojový fond¹⁵ a rezerva kapitoly 4¹⁶.

---

13 Nárůst na 20,6 mld. € ze současných 17,5 mld. €

14 Nárůst na 16,1 mld. € ze současných 12,8 mld. €.

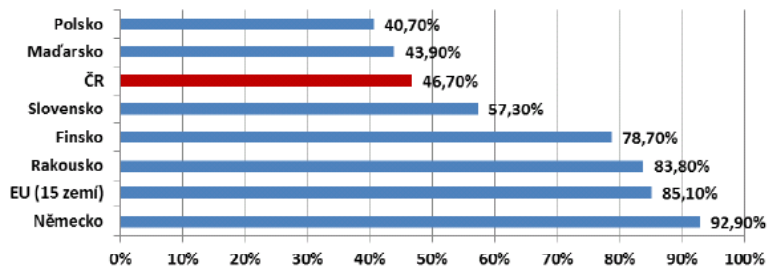
15 Ze současných 22,7 mld. € na 30,3 mld. € pro období 2014–2020.

16 Ze současných 0,7 mld. € na 3 mld. €.

**KONKURENCE-
SCHOPNOST
ČESKÉ REPUBLIKY
NA POČÁTKU
21. STOLETÍ**

Česká republika zaznamenala za posledních několik let významný nominální¹⁷ i kvalitativní růst¹⁸. I přes tento pozitivní vývoj však Česká republika stále v mnoha parametrech zaostává za vyspělými ekonomikami. To je zřejmé například z níže uvedeného grafu ze studie NERV, který ukazuje pozici České republiky v oblasti produktivity práce¹⁹:

Obrázek 3: Produktivita práce jako HDP (PPP) 2009 za odpracovanou hodinu (USA = 100%)

Zdroj: OECD http://stats.oecd.org/OECDStat_Metadata/ShowMetadata.aspx?Dataset=LEVEL&ShowOnWeb=true&Lang=en

Ekonomika České republiky vykazuje velmi vysokou míru podílu exportu a průmyslové výroby na HDP (viz. graf níže). Zároveň je České republiky velmi silně regionálně integrována v EU. Významně ekonomicky provázána je zejména s Německem a několika dalšími sousedními zeměmi. To ústí ve výraznou závislost České republiky na vývoji těchto ekonomik. Malá orientace českého exportu na jiné než sousední trhy se stala zásadním problémem české ekonomiky. Zároveň je ale pouze velmi malé množství podniků schopno diverzifikovat své cílové trhy a používat VaV jako zdroj své konkurenceschopnosti.²⁰

Zásadní kvalitativní změny v ekonomickém systému České republiky v 90. letech byly základem pro výrazný růst jejího HDP. Po více než dvaceti letech transformace se však začínají posupně vyčerpávat stávající faktory konkurenceschopnosti a začínají se tvořit nové limity pro další růst a jeho udržitelnost. Okolní svět se radikálně proměnil a nabírá novou dynamiku. Nízké mzdy a relativně jednoduché způsoby výroby a služeb ustupují do pozadí a přestávají být klíčovým faktorem konkurenceschopnosti České republiky. Tím je vyvíjen stále větší tlak na českou konkurenceschopnost.

¹⁷ V oblasti HDP, příjmů, zhodnocení měny, produktivity práce, exportní kapacity atd.

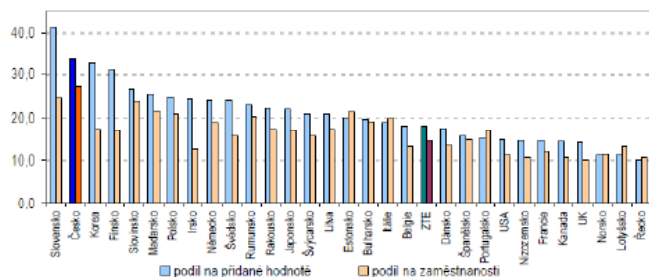
¹⁸ V oblasti významné exportní schopnosti, konkurenceschopnosti ekonomiky, relativní rozpočtové stability atd.

¹⁹ Závěrečná zpráva podskupin NERV pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, verze 14.2.2011, Kapitola 1; str 9.

²⁰ Závěrečná zpráva podskupin NERV pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, verze 14.2.2011, Kapitola 1; str 10.

Obrázek 5. Podíl zpracovatelského průmyslu na přidané hodnotě a zaměstnanosti v rozvinutých průmyslových zemích v roce 2008

Zdroj: Citováno dle BermanGroup (2010)⁵

Poznámka: ZTE – zavedené tržní ekonomiky (viz graf 25).

Zdroj: Prognos (data OECD), vlastní výpočty.

Zvyšování konkurenceschopnosti České republiky by dle studie NERVu²¹ i mezinárodních doporučení mělo být založeno na 3i:

INOVACE, posílení inovačních kapacit českých firem, zvýšení výkonnosti a efektivnosti veřejné správy tj. INSTITUCE a dokončení páteří INFRASTRUKTURY.

Oblasti 3i jsou významnou součástí i výše popsaných priorit evropského rozpočtu po roce 2013. **Pro Českou republiku se zde otevírá velký potenciál využití evropských peněz pro posílení vlastní konkurenceschopnosti.** Jedná se především o oblast výdajů do výzkumu a vývoje, zvýšení kvality vzdělávání a oblast tzv. zelené ekonomiky, zejména udržitelného rozvoje a rozvoje alternativních zdrojů energie.

VÝZVY PRO ČESKOU KONKURENCESCHOPNOST

Česká republika se v nejnovějších srovnáních mezinárodní konkurenceschopnosti nachází v celosvětovém srovnání na 36. místě. Zejména v posledních pěti letech však dochází k viditelnému poklesu, který je nutné zastavit. **Rozumně nastavené rozvojové strategie a efektivní řízení veřejných politiky** a s nimi spojených výdajů jsou nutnou podmínkou pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky.

Mezi největší dlouhodobé překážky rozvoje české ekonomiky patří velmi špatně fungující instituce především centrální státní správy, **nedokončené dopravní sítě** a **nedostatečná schopnost podniků inovovat a diverzifikovat svoje trhy.**

21 Rámcová strategie konkurenceschopnosti a výchozí náměty NERVu. Závěrečná zpráva podskupiny Národní ekonomické rady vlády pro konkurenceschopnost a podporu podnikání. Vedoucí autorského kolektivu a editor: Michal Mejstřík, březen 2011.

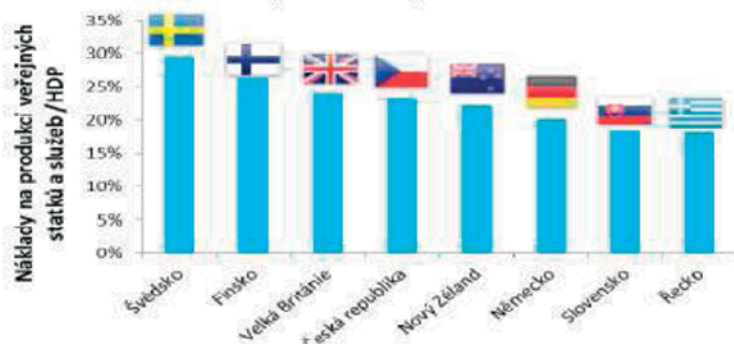
Současná **finanční a dluhová krize** je dalším rizikem, které dramaticky zesílí tlaky na českou ekonomiku a způsobí podstatné změny v hospodářství země v příštích letech.

VEŘEJNÉ INSTITUCE A ŘÍZENÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY

Česká veřejná správa se potýká s řadou závažných problémů, které mají velmi špatný dopad na její fungování a výstupy. Jedná se zejména o problémy kvalitativní, nikoliv kvantitativní.

Velikostí státní správy patří Česká republika k průměru EU. Veřejné instituce v České republice disponují dle studie NERVu v celoevropském srovnání průměrným počtem placených pracovníků. Problémem je však jejich **špatné ohodnocení a chybějící zákon o státní službě**, který nechává prostor politické libovůli a má často katastrofální dopady na chod státních úřadů.

Obrázek 10: Náklady na produkci veřejných statků a služeb (%HDP, 2007)

Zdroj: Data OECD

Zásadním nedostatkem je i prakticky **neexistující systém řízení a plánování ve státní správě**. Studie NERVu upozorňuje také na to, že v České republice v principu nedochází k **profesionálnímu, kritickému a pravidelnému vyhodnocování** výsledků politik. Proto jsou znovu a znovu začínány nové a nové projekty, aniž by docházelo k využívání výstupů či investic z předchozích projektů. To má za důsledek extrémně vysoké kapitálové výdaje ve veřejné správě, které jsou vydávány velmi neefektivně. Tato situace je paradoxní, protože počet pracovníků zabývajících se správou veřejného majetku je v celoevropském srovnání vysoký.

Výše veřejných výdajů není považována NERVem za problematickou, jelikož je

nižší než v řadě států EU. Problém je naopak ve **struktuře veřejných výdajů, které neodpovídají potřebám země.**²²

Pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky je klíčové, zdali se podaří politickým reprezentacím zlepšit fungování veřejných institucí. Výchozí pozice je velmi špatná, jelikož se Česká republika vyznačuje **velmi vysokým stupněm korupce**. Příčiny korupčního jednání ve státní správě mají zřejmé důvody. Jedním z hlavních je neexistence kvalitní právní regulace pro státní službu a nevěle politických elit takovou legislativu prosadit, uvést do praxe a řídit. **Zákon, který by stabilizoval lidské zdroje a podpořil dlouhodobé řízení kvality a efektivitu státní správy je v nedohlednu.** Ačkoliv bylo přijetí zákona o státní službě jednou z podmínek vstupu České republiky do EU, tento závazek se již přes sedm let neplní. Zákon o státní službě byl sice přijat vládou, jeho vstup v platnost byl však několikrát cíleně odložen, naposledy na podzim 2011. V souvislosti se současnými problémy s implementací kohezní politiky je velmi pravděpodobné, že tato problematika bude postupně spojována Evropskou komisí s poskytováním prostředků z MMF 2014+.

Nízká kvalita veřejné správy je také příčinou neschopnosti strategického a dlouhodobého řízení významných politik. Příkladem může být proces dlouhodobého plánování, projektování a řízení projektů v oblasti dopravní infrastruktury. Podobná situace je např. i v oblasti řízení výdajů pro oblast VaV a inovací. V obou oblastech byly v posledních letech investovány vysoké finanční částky, jak ze státních zdrojů ČR tak ze zdrojů EU. Výsledky a výstupy však zdaleka neodpovídají nákladům.²³ **V mezinárodním srovnání je investování a provoz veřejných statků v České republice v mnoha oblastech daleko za efektivitou většiny zemí OECD a blíží se přes poměrně vysoké spotřebované částky parametrům rozvojových zemí.**

SITUACE PODNIKATELSKÉHO SEKTORU

V oblasti podnikatelského sektoru je Česká republika v současné době atraktivní zejména díky relativně levné pracovní síle a své geografické poloze v srdci Evropy. Konkurenční výhoda levné pracovní síly však bude postupně upadat. Pro Českou republiku tak bude stále složitější lákat na své území zahraniční firmy.

Dlouhodobým řešením pro udržení konkurenceschopnosti České republiky je zvyšování přidané hodnoty výroby a služeb spojené s podporou inovativních

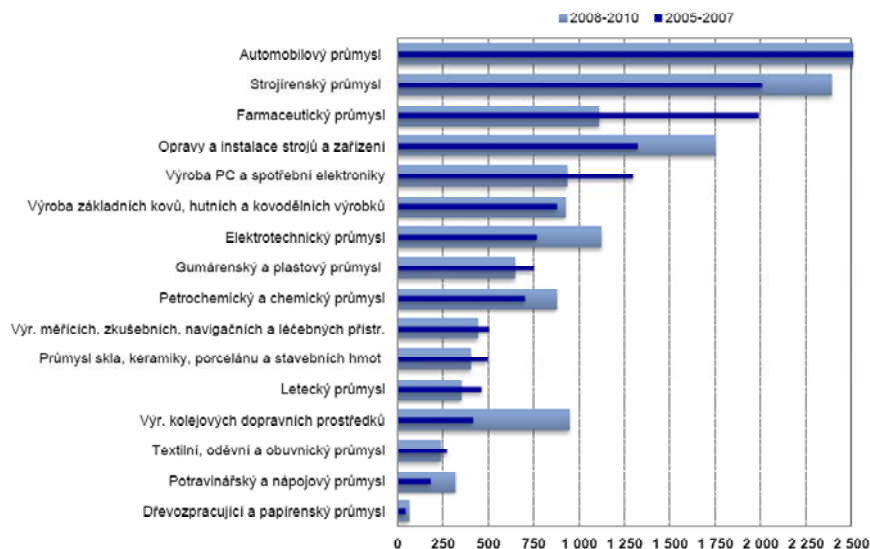
---

22 Závěrečná zpráva podskupin Národní ekonomické rady vlády pro konkurenceschopnost a odporu podnikání. Verze k diskusi na workshopu dne 21.2.2011.Kapitola II – Instituce.

23 Více viz. kritika týkající se řízení výdajů VaVv materiálech NERVu.

výrobních postupů. V současné chvíli je VaV zdrojem zvyšování konkurenceschopnosti pouze pro relativně malou skupinu domácích firem v limitovaném počtu oborů. Využívání aplikovaného výzkumu jako zdroje konkurenceschopnosti se rozšiřuje pomalu a postupně. Hlavní podmínkou budoucích úspěchů je realistické a efektivní řízení výdajů do oblasti VaV, včetně racionálního zpětného hodnocení dopadů intervencí v této oblasti. Zde je možno vycházet z relativně dobré výchozí pozice České republiky v mezinárodním srovnání technologických a inovačních faktorů ekonomiky, i když odstup za vedoucími světovými ekonomikami je i v této oblasti značný. Propastné rozdíly existují i mezi jednotlivými obory ve schopnosti využívat VaV. V České republice dominuje automobilový průmysl, který investuje do VaV tři až čtyři krát více než za ním následující strojírenství (viz. níže uvedený graf).²⁴ Nutno dodat, že v tomto mimořádném případě se jedná o dominantní aktivity jednoho zahraničního podniku – VW Škoda.

Graf A.29: Výdaje na VaV uskutečněné v podnikatelském sektoru ČR ve zpracovatelském průmyslu podle odvětví (roční průměr za sledované období v mil. Kč)

Pozn.: Údaje za automobilový průmysl činily 8 677 mil. Kč (2008-2010) a 7 796 (2005-2007)
Zdroj: ČSÚ 2011, Roční statistické šetření výzkumu a vývoje VTR 5-01

24 Studie Rady vlády pro Výzkum vývoj a inovace, říjen 2011.

25 ANALÝZA STAVU VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ A JEJICH SROVNÁNÍ SE ZAHRANIČÍM V ROCE 2011; Úřad vlády České republiky Rada pro výzkum, vývoj a inovace; říjen 2011 str. 36

INFRASTRUKTURA

Dobudování páteřních infrastruktur v oblasti dopravy, energetiky, telekomunikačních a informačních technologií, jakož i jejich napojení na hlavní evropské sítě je dalším klíčovým faktorem pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky. Nové infrastrukturní sítě by ještě více využily a posílily výhodu geografické polohy České republiky. Požadavek kvalitních infrastrukturních sítí zní jak od českých podnikatelů, tak i od zahraničních investorů a evropských institucí.

V současném okamžiku není v České republice kvalita ani rozsah infrastrukturních sítí dostačující. To se týká v první řadě dopravní infrastruktury. Chybí zejména dokončení dalších napojení na dálniční síť Německa a dobudování paralely k D1 tj. severní rychlostní komunikace R35 ve směru Hradec Králové – Olomouc. V případě budování a zlepšování informačních a telekomunikačních infrastruktur bude potřeba posílit zavádění nových komerčních i veřejných služeb. EU má tuto představu spojení se zaváděním širokopásmového internetu a s ním spojeným zavedením nových služeb.

**VYUŽITÍ
EVROPSKÉHO
ROZPOČTU
PRO ZVÝŠENÍ
KONKURENCE-
SCHOPNOSTI ČR**

Finanční a dluhová krize v zemích eurozóny vytváří enormní tlak na posílení fiskální disciplíny v jednotlivých zemích EU. Podle nové mezivládní smlouvy *Fiscal Compact*, kterou podepsali země eurozóny a další státy EU kromě Velké Británie a České republiky, by mělo dojít k zavedení „rozpočtových brzd“ do národních ústav. Národní rozpočty tak budou muset v budoucnu projít revizí a zvýšením efektivity, aby mohly nárokům na fiskální disciplínu dostát. To se promítne jak do objemu státem poskytovaných služeb, tak i veřejných investic. V této souvislosti lze očekávat negativní dopady na hospodářský růst. **Význam a důležitost finančních prostředků z rozpočtu EU se proto bude zejména ve státech s méně rozvinutým hospodářstvím výrazně zvyšovat.**

Ačkoliv Česká republika nepatří k zemím eurozóny a pravidla pro fiskální disciplínu pro ni nebudou do doby zavedení eura závazná, je i zde jasný trend k fiskální odpovědnosti. Současná vládní koalice si předsevzala přijmou fiskální ústavu a nastartovat úsporná opatření, která mají do roku 2016 zajistit vyrovnané roční rozpočty. I v případě České republiky se tak význam a důležitost finančních prostředků z EU, zejména v oblasti investic pro posílení konkurenceschopnosti země, výrazně zvyšuje.

Pro zvyšování konkurenceschopnosti České republiky je proto jednou z nezbytných podmínek, aby si dokázala zajistit dobré podmínky pro čerpání finančních prostředků z evropského rozpočtu i ve finančním období 2014–2020. Jedná se zejména o **tématické zaměření evropského rozpočtu a procedurální pravidla pro jeho čerpání.**

V současném návrhu Komise pro MFF 2014+ lze nalézt **čtyři významné změny**, které velkou měrou ovlivní možnosti a způsoby České republiky evropské peníze získat a čerpat:

1. Snížení finančních prostředků na kohezní politiku

Pro Českou republiku je zcela zásadní zachovat silnou kohezní politiku EU. Právě z této kapitoly čerpá Česká republika významné částky na potřebné investice do dokončení modernizace veřejných infrastruktur, zejména v oblasti dopravních staveb.

2. Zavedení kondicionalit

Zavedení kondicionalit, pokud bude realizováno rozumným způsobem, může mít velmi stimulující efekt na fungování české státní správy. Pro Českou republiku je zásadní zvýšit efektivitu a kvalitu vlastní státní správy a samospráv. Zejména je potřeba začít vytvářet veřejné politiky na základě strategických koncepcí a následné výstupy jednoznačně orientovat na výsledky. Proto by bylo pro Českou republiku velmi důležité, aby se zavedl systém rozumných kondicionalit pro poskytování prostředků např. z kohezní politiky.

3. Výkonnostní rezerva ve výši 5 procent na úrovni EU

Pokud by pravidla spojená s poskytováním výkonnostní rezervy byla nastavena efektivně, mohla by se stejně jako kondicionality stát rozumnou pobídkou pro zvýšení kvality řízení veřejné správy v České republice. Podobný systém spojený s kvalitním vyhodnocováním efekty veřejných politik pomohl na konci devadesátých let zreformovat implementaci strukturálních fondů v Itálii.

4. Partnerské smlouvy členských států s EK

Komisi navrhované *Partnerské smlouvy*, ačkoli jsou mezi členskými státy nepopulární, přináší do systému správy veřejných prostředků další motivaci pro efektivní řízení. Zásadní bude přesná podoba závazků a sankcí spojených s plněním *Partnerské smlouvy*. Pokud by byla *Partnerská smlouva* integrována s rozumnou snahou dosahovat jasných výsledků spojených s prováděním politik EU v České republice, výrazně by podpořila tolik potřebné zvýšení kvality veřejné správy v oblasti koordinace a řízení významné části veřejných investic.

ČESKÉ PRIORITY PRO MFF 2014+

Česká vláda začala v roce 2010 vytvářet nové strategické koncepce pro rozvoj své ekonomiky. V současné době jsou již k dispozici první studie. Mezi nejvýznamnější patří Analýza konkurenceschopnosti ČR, kterou vypracovala Národní ekonomická rada vlády ČR (NERV). Na základě této a dalších resortních studií vzala vláda ČR v září 2011 v souvislosti s přípravou ČR na příští programovací období EU na vědomí pět národních priorit, které by se měly stát hlavními pilíři pro další rozvoj České republiky.²⁶

Navrhované národní rozvojové priority:

1. **Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky**
2. **Rozvoj páteřní infrastruktury**
3. **Zvyšování kvality a efektivity veřejné správy**
4. **Podpora sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví**
5. **Integrovaný rozvoj území**

Na první pohled tyto priority neobsahují některé významné oblasti MFF 2014+ jako je Společná zemědělská politika a vnější politika EU. Z pohledu rozvoje České republiky je významná zejména Společná zemědělská politika (SZP). Ačkoliv není SZP explicitně uvedena v národních prioritách, s většinou z nich souvisí, protože

---

²⁶ Národní priority ČR pro přípravu budoucí intervence ze strukturálních fondů pokrývají velmi širokou škálu oblastí v nichž ČR vykazuje potřeby a slabiny. Autoři této studie si je vybrali, neboť jsou jedinou takovou ucelenou představou, a jsou i formálně nejširším základem debat a příprav na MFF 2014+.

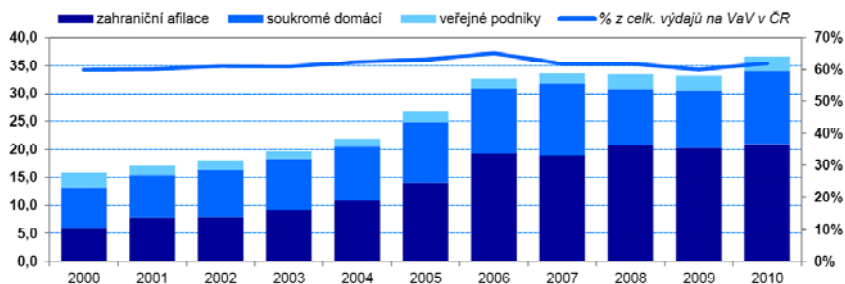
díky své roli při rozvoji venkova navazuje na aktivity financované z EU ve všech výše zmíněných prioritách České republiky.

ZVÝŠENÍ KONKURENCESCHOPNOSTI EKONOMIKY

Hlavním cílem národní rozvojové priority „Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky“ je podpora hospodářského růstu České republiky, založená na pilířích znalostní ekonomiky (inovace – vzdělávání – výzkum), rozvoji podnikatelských aktivit a kvalifikované a flexibilní pracovní síle

Česká ekonomika je charakterizovaná vysokou mírou závislosti na exportu do limitovaného počtu teritorií, především do nejbližšího sousedství s dominancí Německa, kam putuje více než 30 procent českého exportu. Dále je zásadní velmi vysoká míra poměru průmyslové výroby na HDP a dominance zahraničních podniků v oblasti soukromých výdajů do VaV (viz. graf níže)²⁷.

Graf A.25: Výdaje na VaV uskutečněné v podnikatelském sektoru ČR (mid. Kč)

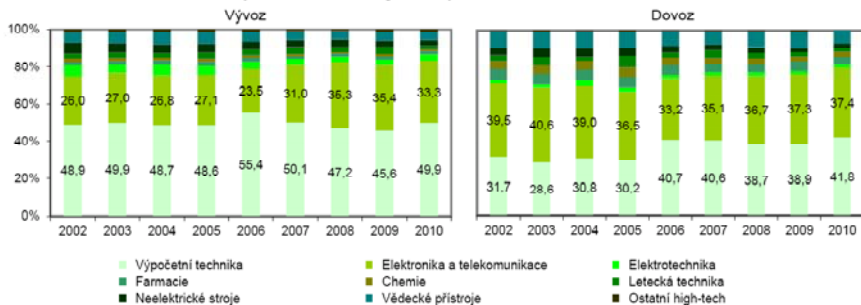

Zdroj: ČSÚ 2011, Roční statistické šetření výzkumu a vývoje VTR 5-01

Menší podniky a MSP jsou často závislé na jednom odběrateli, případně na jednom trhu. MSP jsou velmi málo schopny diverzifikovat svou produkci a přenášet svou obchodní činnost mimo EU, respektive mimo odběratele v sousedních zemích. Zároveň je významným faktem i stále limitovaná schopnost MSP stavět svou konkurenceschopnost na výsledcích VaV. **Jádrům české konkurenceschopnosti tak zůstávají základní inovace v širším slova smyslu, výhodná poloha podniků ve střední Evropě a neustále relativně nižší mzdová hladina, zejména pak v regionech.**

²⁷ Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2011, Úřad vlády České republiky Rada pro výzkum, vývoj a inovace; říjen 2011 str. 34.

Graf D. 12: Zbožová struktura vývozu a dovozu high-tech produkce ČR v letech 2002-2010*

Pozn. Od roku 2007 je v platnosti nová klasifikace zboží, proto jsou údaje z předchozích let vzájemně nesrovnatelné; * údaje za rok 2010 jsou předběžné
Zdroj: ČSÚ

Regionální dimenze

K růstu České ekonomiky mají jednotlivé regiony České republiky velmi rozdílný přínos. Hlavní zdroje růstu české ekonomiky jsou významně koncentrovány v aglomeraci hlavního města Prahy. Zbylé regiony na úrovni krajů (NUTII a NUTSIII) se výrazně liší ve své výkonnosti. Trend posledních let směřoval ke zvyšování HDP a růstu ekonomik regionů NUTSII.

K nejvíce strukturálně postiženým regionům, které se stále potýkají s významnými problémy v oblasti zaměstnanosti, nedostatku kvalifikované pracovní síly, odlivu mozků a případně i specifickými problémy v oblasti životního prostředí a sociální oblasti jsou regiony Severozápad a Moravskoslezský kraj. Dochází také ke stále větší diferenciaci na úrovni menších obcí, kterou lze pozorovat zejména na úrovni obcí s rozšířenou působností (ORP).

Plošně v České republice dochází k odlivu obyvatelstva z větších měst, a tím se zvyšuje význam aglomerací kolem významných urbánních center. Vzhledem k požadavkům moderních trhů a produkce se tak stále více rozšiřuje prostor venkova. Lze proto předpokládat, že v budoucnu dojde k dalšímu růstu ekonomické role těchto nových větších sídel. Intervence ze strany České republiky a EU budou v těchto oblastech směřovat ve prospěch náročnějších cílů zaměřených na zvýšení růstu ekonomiky.

Významné regionální odlišnosti v produkci HDP jsou způsobeny i rozdíly ve veřejných a soukromých výdajích na VaV, jak ukazuje pozorování na úrovni NUTSIII.²⁸

28 Detailní pohled na strukturu těchto výdajů, jejich dynamiku, přesnou lokaci a oborovou strukturu, lze použít jako elementární benchmark pro posuzování role VaV v jednotlivých regionech.

Výzkum vývoj a inovace

Česká republika v současnosti investuje historicky nejvyšší množství veřejných finančních prostředků do výzkumu a vývoje. Tyto finanční prostředky pocházejí především ze zdrojů evropského rozpočtu, konkrétně z evropského programu OP VaVpI. V rámci tohoto programu dochází k výstavbě vysokého počtu velkých a kvalitních pracovišť vědy a výzkumu. NERV však upozorňuje na velké problémy v řízení výdajů na výzkum a vývoj financovaný z veřejných prostředků. Zejména nesoulad mezi nabídkou využitelných potenciálních inovací a omezenou poptávkou po nich se stane zásadní výzvou pro zaměření a řízení intervencí z MMF 2014+.

Energetická náročnost

Negativním faktorem pro zvyšování konkurenceschopnosti České republiky je vysoká energetická náročnost české ekonomiky. Průmysl a služby jsou málo orientovány na výrobu a podporu nových technologií pro udržitelný rozvoj a snižování spotřeby energie.

Lidské zdroje

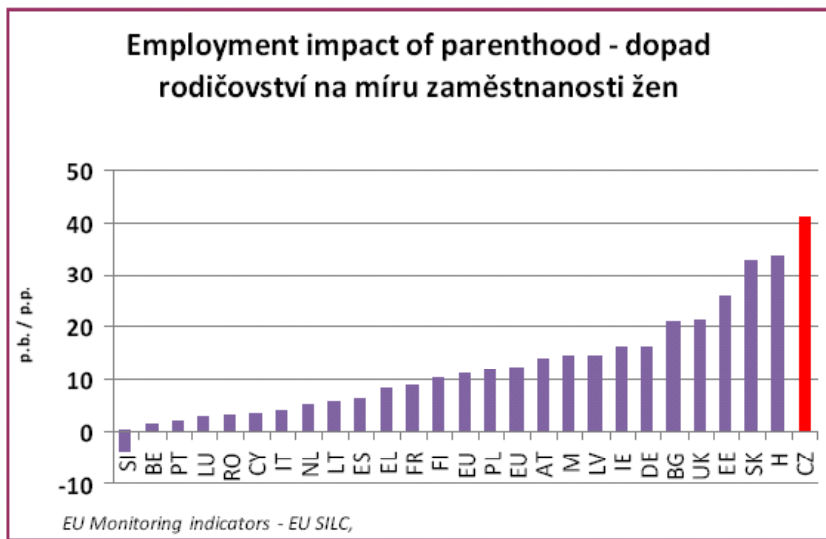
Limitujícím faktorem pro rozvoj mnoha podniků je i stále více **nevyhovující oblast lidských zdrojů** jak na straně fungování pracovního trhu, tak i nabídky potřebných profesí a jejich kvality. Konkrétně se firmy v oblasti lidských zdrojů potýkají s těmito dvěma limitujícími faktory: 1. **malá flexibilita trhu práce a nestandardní parametry trhu** a 2. **nevyhovující skladba pracovní síly regionálně ve vztahu ke vzdělání, věku a demografii**.

1. Trh práce

Nízká flexibilita českého trhu práce je mimo jiné charakterizována nízkým počtem pracovních poměrů na dobu určitou, nízkým procentem částečných úvazků, relativně nízkou zaměstnaností kvalifikovaných žen (viz. graf níže)²⁹ a nedostatkem absolventů středních a vysokých technických škol.

---

²⁹ Prezentace výstupů kapitoly Vzdělanost rámce strategie konkurenceschopnosti a výchozí náměty, NERV pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, verze 28.2.2011, Kapitola 3 Vzdělanost .

Míra nezaměstnanosti v České republice se v současné době nachází pod průměrem EU. Problémem je nedostatek pracovních míst pro nekvalifikovanou pracovní sílu a naopak nedostatek pracovní síly pro kvalifikovaná pracovní místa. Tento trend se bude i nadále prohlubovat.

Výhledově se navíc bude muset Česká republika potýkat se stárnutím obyvatelstva. Pracovní trh budou opouštět početné skupiny silných populačních ročníků a vstupovat na něj bude stále méně absolventů různých typů škol. Z hlediska demografického vývoje a postupného úbytku pracovní síly bude proto klíčové postupně zvyšovat zapojení méně aktivních skupin obyvatelstva do trhu práce tj. skupiny zaměstnanců ve věku 55–64 let. Stárnutí obyvatelstva bude také znamenat zcela nové požadavky na trh práce, jiné nároky na infrastrukturu, nutnost restrukturalizace služeb, apod.

2. Vzdělání

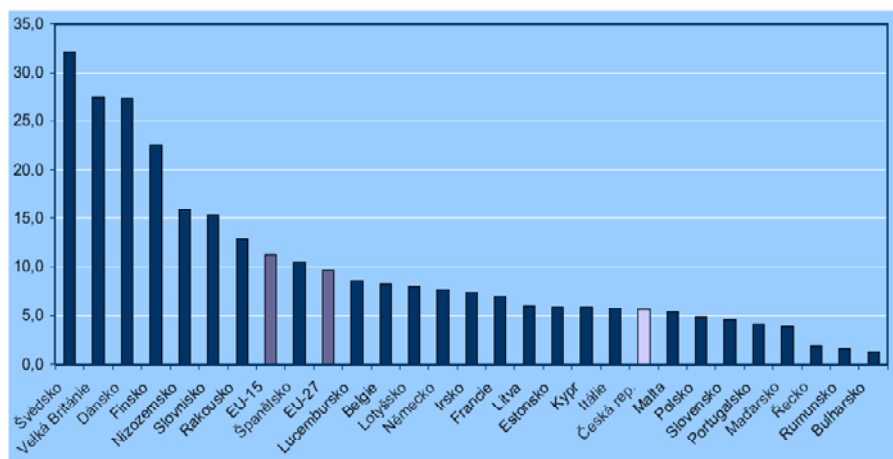
Ekonomiky mnoha regionů České republiky jsou závislé na relativně kvalifikovaných pracovnících s technickým středoškolským vzděláním, kteří tvoří jádro pracovních sil v nejvíce konkurenceschopných segmentech ekonomiky³⁰. Z dlouhodobého hlediska se zdá, že demografický vývoj a změny ve struktuře vzdělávání postupně zbaví podniky této skupiny zaměstnanců.

³⁰ Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2011, Úřad vlády České republiky Rada pro výzkum, vývoj a inovace; říjen 2011 str. 100

Celoživotní vzdělávání a rekvalifikace jsou v České republice velmi špatně řízeny. De facto zde neexistuje plošně dostupný systém celoživotního vzdělávání, účinnost rekvalifikací prováděných v ČR je velmi nízká. Na trhu práce existuje výrazný dlouhodobý nesoulad mezi znalostmi, dovednostmi a kompetencemi absolventů a požadavky podniků a veřejné správy na pracovníky s vhodným profilem.

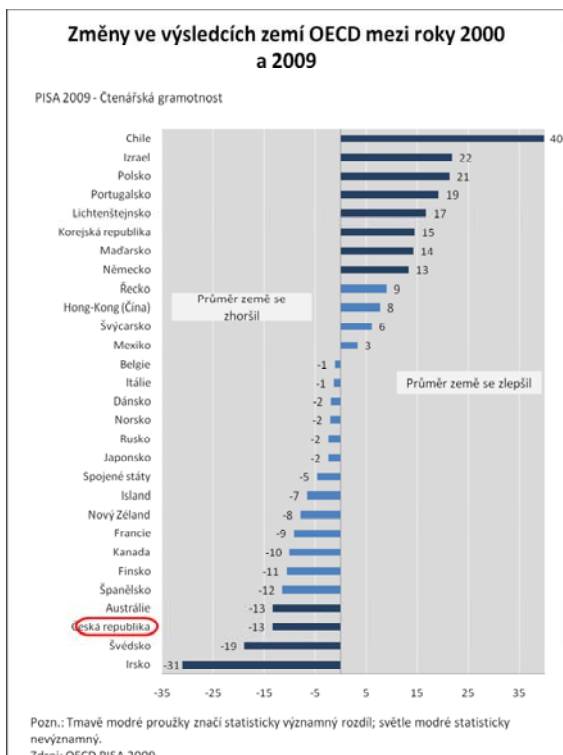
V České republice je zároveň velmi nízká míra zapojení pracovní síly do profesního vzdělávání. V České republice je do všech forem celoživotního vzdělávání zapojeno jen 7,5 procent pracovníků, v EU27 je to 9,1 procent (viz. graf níže).

Podíl populace ve věku 25–64 účastníci se vzdělávání v posledních 4 týdnech na této věkové skupina (údaje v %, 2005)

Mezinárodní srovnání navíc poukazuje na dramatický propad kvality vzdělávacího systému (viz. graf níže).³¹

31 Závěrečná zpráva podskupin NERV pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, verze 14.2.2011, Kapitola 3 Vzdělanost ; str 30.

Nejproblematictějšími oblastmi ve vzdělávání jsou nedostatečné **jazykové vzdělání**, nedostatky ve **zvládnutí informačních a komunikačních technologií** a nedostatečná **výchova k podnikavosti a finanční gramotnosti**.

Využití MFF 2014+ pro NRP 1 – Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky

Pro Českou republiku je pozitivní, že rozpočet EU navrhuje významné posílení prostředků na **vědu, inovace a vzdělávání**. Česká republika však bude moci efektivně využít těchto prostředků **pouze pokud sama významně zlepší fungování a kvalitu výstupů veřejného sektoru VaV**, včetně systematického hodnocení a srovnání výsledků s mezinárodní situací.

Zásadní výzvou pro Českou republiku i EU je, jak motivovat **soukromý sektor k zapojení do výzkumné činnosti a významně tak zvýšit soukromé výdaje do VaV**. V tomto smyslu jsou pro ČR významné také navrhované finanční nástroje pro podporu inovačních aktivit.

Pro Českou republiku je zásadní získat dostatek prostředků na financování i méně náročných schémat pro potřeby podnikatelské sféry. I zde však platí, že efektivní podpory např. pro zlepšení exportních kapacit podniků, jejich marketing a ITC je možné docílit pouze, pokud dojde ke zkvalitnění české veřejné správy.

Vzdělávání a zaměstnanost jsou stěžejními prioritami pro Českou republiku, jelikož je na nich závislá konkurenceschopnosti země. V Česku je však překvapivě často kritizován objem prostředků předložený Komisí pro Evropský sociální fond. I v této oblasti platí, že ESF by mohl být velmi vítaným finančním prostředkem pro zvyšování kvality českého školství a podporu celoživotního vzdělávání. Nicméně, možné to bude pouze za předpokladu, že **česká státní správa bude schopna tyto prostředky efektivně využít**. Jak je patrné z výše popsaných výsledků českého školství, je současná forma státní správy v oblasti školství velmi špatná.

ROZVOJ PÁTEŘNÍ INFRASTRUKTURY

Hlavním cílem národní rozvojové priority „Rozvoj páteřní infrastruktury“ je vytvořit efektivně fungující dopravní, informační, energetickou a environmentální infrastrukturu umožňující jak zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky, tak kvalitnější život obyvatel.

Česká republika by pro posílení své konkurenceschopnosti měla lépe využívat své **polohové renty, která je její klíčovou konkurenční výhodou**. Právě díky polohové rentě je Česká republika atraktivní pro velké množství zahraničních investorů. Pro lepší využití polohové renty země je však nezbytné definovat strategicky významná území v České republice a zajistit jejich vybavenost potřebnou infrastrukturou a logistickými centry.

Česká republika disponuje relativně hustou infrastrukturní sítí, která však chybí v některých strategicky důležitých oblastech. Základní infrastrukturou jsou nejlépe vybaveny urbanizované oblasti. **Páteřní infrastruktura však není dostatečně propojena s okolními zeměmi, a to jak v silniční tak i železniční dopravě**. Česká republika je přitom z hlediska nákladní dopravy převážně tranzitní zemí. Stále chybí například části spojení s **Drážďany, Norimberkem, Mnichovem, Lincem a Vídní**. Vzhledem k přetížení hlavního dopravního spojení mezi Prahou a východem země citelně schází také **severní alternativa D1, silnice R35 (viz. graf níže)**.

Zdroj Ministerstvo dopravy ČR³²

Nedostatečná provázanost se sítěmi okolních států je problémem i v oblasti **distribece elektrické energie**. Pro zajištění energetické bezpečnosti a zejména pak stálosti dodávek při exportu i importu energie je nezbytné kvalitní napojení energetických sítí na evropské struktury.

V oblasti infrastruktury pro informační a komunikační technologie je pokrytí v České republice **stále velmi limitované, zejména pokud jde o vysokorychlostní internet**. Za vyspělými zeměmi zaostává Česká republika i v parametrech rychlosti a bezpečnosti internetu. Použití veřejných prostředků na tyto investice je často zpochybňováno a očekává se, že do těchto sítí budou investovat soukromé instituce.

Nedostatečná infrastruktura se ukazuje jako **problém i při prevenci a reakci na živelné pohromy**, které jsou v České republice stále častější.

³² Ministerstvo dopravy ČR, Trans European Network, Prezentace Dopravní politika 2014–20, Dopravní strategie 2. fáze.

Kvalitní infrastruktura je základem pro konkurenceschopnost ekonomiky. Česká republika proto bude muset doplnit páteřní infrastruktury důležité pro udržitelný růst v oblasti dopravy, energetických sítí a informačních a komunikačních technologií.

Česká republika by měla **podpořit tu část kohezní politiky, která umožní dokončit základní dopravní stavby v České republice**. Vznik *Nástroje na propojení Evropy* (CES) komplikuje do jisté míry situaci tím, že se primárně soustředí na nadnárodní evropské sítě a přenáší rozhodování na úroveň Komise. Proto bude nutné přesvědčit EU o zásadním významu některých českých dopravních staveb pro konkurenceschopnost EU – např. R35 jako zásadní tranzitní tepny východ-západ. R35 navíc prochází urbanizovaným územím na rozdíl od D1.

Vzhledem k nutnosti dlouhodobé přípravy a investiční náročnosti infrastrukturních staveb bude **nezbytné přijmout strategická rozhodnutí o prioritách budování páteřní infrastruktury pro různé druhy dopravy**. Pouze na dobře připravené projekty bude možné získat finanční podporu z evropského rozpočtu.

ZVYŠOVÁNÍ KVALITY A EFEKTIVITY VEŘEJNÉ SPRÁVY

Hlavním cílem národní rozvojové priority „Zvyšování kvality a efektivity veřejné správy“ je poskytovat kvalitní služby občanům a prostřednictvím dobře fungujících institucí přispívat k budování konkurenceschopné, na podnikání a inovacích založené ekonomiky.

Kvalitní a efektivní veřejné instituce jsou nezbytné pro konkurenceschopnost české ekonomiky. Zejména v době stále se měnících tlaků ze strany mezinárodních trhů.³³ Mezinárodní srovnání³⁴ ukazují, že veřejné instituce patří mezi hlavní faktory, které brání v posilování konkurenceschopnosti České republiky. **Alarmující je, že Česká republika zaostává v oblasti efektivity institucí nejen za průměrem EU a OECD, ale v mnoha parametrech i za asijskými zeměmi jako je Čína³⁵.**

System veřejné správy v České republice je silně kritizován zejména kvůli vysoké míře korupce, pomalé práci úřadů, nízké míře propojenosti institucí, malé

33 Jak ukazují příklady dobře fungujících severských ekonomik.

34 Např. Mezinárodní index konkurenceschopnosti (GCI), který zahrnuje pod pojem veřejné instituce i exekutivu, justici a dopady občanského i obchodního práva.

35 Závěrečná zpráva podskupin NERV pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, verze 14.2.2011, Kapitola Instituce. str 4.

elektronizaci, přenášení administrativní zátěže na klienty – občany a podnikatele, obtížnou vymahatelnost práva a malou ochranu duševního vlastnictví.

Problematika kvality a efektivity veřejných institucí je velmi komplexní a zahrnuje celou škálu různých oblastí jako regulatorní prostředí, efektivitu veřejných výdajů, soudnictví, policii, centrální státní správu a samosprávu. Pokud tyto oblasti nefungují, dostaví se v České republice známé problémy, jako je korupce. Pod velkým tlakem české veřejnosti se politická třída začíná problémem korupce zabývat, soustředí se však jen na dílčí problémy typu veřejných zakázek. **Co však skutečně chybí je funkční strategie, která by představila jasnou vizi řešení problémů napříč výše zmíněnými oblastmi.**

Efektivitu státní správy podkopává i špatné rozdělení nákladů. Zatímco na veřejné politiky jsou dle studie NERVu vynakládány vysoké kapitálové výdaje, na samotné zaměstnance ve veřejné správě je určeno několikanásobně nižší množství finančních prostředků než ve vyspělých státech EU nebo OECD.³⁶

Kvalita veřejné správy významně ovlivňuje i způsob provádění intervencí financovaných z rozpočtu EU. Rychlost, efektivita vynaložených nákladů a chybovost intervencí v oblasti strukturálních fondů řadí Českou republiku mezi málo úspěšné kohezní země.

Využití MFF 2014+ pro NRP 3 – Zvyšování kvality a efektivity veřejné správy

Kohezní politika, včetně financí z ESF, umožňuje použít prostředky EU na zlepšování efektivity veřejné správy. Současné projekty financované z Integrovaného operačního programu (IOP) jsou ve zlepšování kvality české veřejné správy velmi neúspěšné. Pro tuto **nejpalčivější z národních rozvojových priorit bude možné MFF 2014+ využít pouze v případě, že ČR připraví opravdovou strategii řešící tuto problematiku, včetně systémového řešení státní služby** a posílení efektivity nakládání s veřejnými prostředky. Pokud tak neučiní, z evropského rozpočtu po roce 2013 **bude pro ČR obtížné vyjednat potřebné finance do dalších prioritních rozvojových oblastí.**

Česká republika by měla zavést **funkční procesy vyhodnocování dopadu veřejných politik** a efektivity veřejných výdajů. Ty v současné době v České republice neprobíhají. V souvislosti se současnými obtížemi spojenými s čerpáním strukturálních fondů se jeví jako velmi **problematická také funkčnost systému kontroly a auditu v celém systému veřejné správy ČR.**

---

36 Závěrečná zpráva podskupin NERV pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, verze 14.2.2011, Kapitola InSTITUTE. str 26.

PODPORA SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ, BOJE S CHUDOBOU A SYSTÉMU PÉČE O ZDRAVÍ

Hlavním cílem národní rozvojové priority „Podpora sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví“ je jednak sociální prevencí snižovat sociální vyloučení s důrazem na začleňování znevýhodněných resp. ohrožených skupin obyvatelstva do trhu práce, a také zlepšovat životní styl a zdravotní stav populace.

Česká republika patří v evropském kontextu k zemím s nejnižší mírou ohrožení obyvatelstva chudobou. Důvody tohoto stavu jsou na jedné straně historické, na druhé straně se v předchozích obdobích podařilo vytvořit funkční struktury a procesy pro zachování sociálního smíru ve společnosti. Tato situace se však postupně mění. Od relativně rovnoměrného rozložení bohatství ve společnosti před dvaceti lety dochází k postupnému rozevírání příjmových nůžek. Tento trend se negativně projevuje ve snižování životní úrovně.

Výdaje z veřejných rozpočtů na sociální systém nepatří v mezinárodním srovnání k vysokým. Současné státní reformy, které zatíží především chudé a středně příjmové třídy, mohou současnou situaci dále zhoršit. **Chudoba tak představuje potenciální hrozbu pro velké skupiny obyvatel.** Vzrůstající chudoba může následně ohrozit i stávající systém péče o zdraví, zejména v jeho preventivních částech.

Rozevírání příjmových nůžek se negativně promítá i do životních a pracovních šancí některých skupin obyvatelstva. To je na mnoha místech ještě umocněno prostorovou segregací. Již dnes dochází k výrazným negativním dopadům sociálních problémů na místní samosprávy.³⁷ Šance na vystoupení z vyloučených skupin nebo vyloučených oblastí téměř neexistuje. Stále častěji je možné pozorovat i vícegenerační projevy pasti vyloučení a chudoby. V tomto kontextu se jeví jako významný strategický materiál pro integraci rómské menšiny, který vláda v létě 2011 přijala

Dlouhodobým řešením situace sociálně vyloučených obyvatel je získání vzdělání, nebo alespoň takových dovedností a kompetencí, které jim umožní uplatnění na trhu práce. Klíčovou roli přitom hrají školy včetně předškolních zařízení. Školský systém v České republice, ale není schopen zlepšovat situaci sociálně znevýhodněných dětí. Mnoho z nich je postupně přesouváno do „speciálních“ v současnosti do tzv. praktických škol, které z nich vychovávají budoucí nezaměstnané. Graf níže ukazuje velmi špatnou schopnost českých škol kompenzovat nevýhody dětí ze slabého socioekonomického prostředí. Česká republika proto připravuje rozsáhlou reformu služeb péče o děti a sociální ochrany.

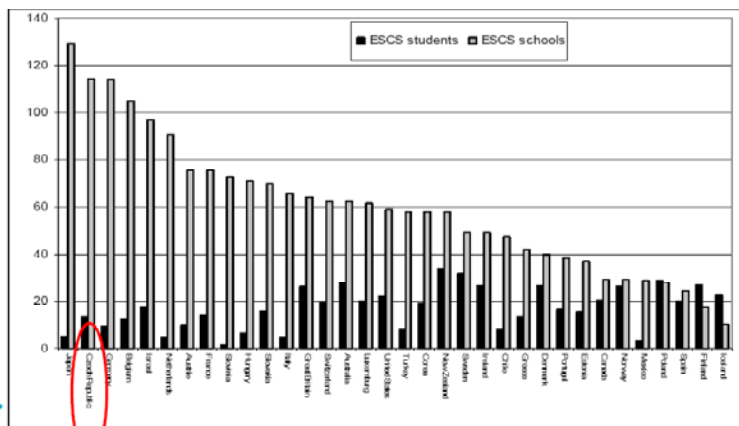
---

37 Například aktuální kauza sociálních nepokojů v regionu Šluknovska.

VZDĚLANOST: situace

Zvýšení výsledku v čtenářské gramotnosti vztažený k jednotkovému zvýšení indexu ekonomicko-sociálně-kulturního statutu. (PISA 2009)

Uvnitř škol & mezi školami

Zdroje:

Zdroj: NERV.³⁸

Využití MFF 2014+ pro NRP 4 – Podpora sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví

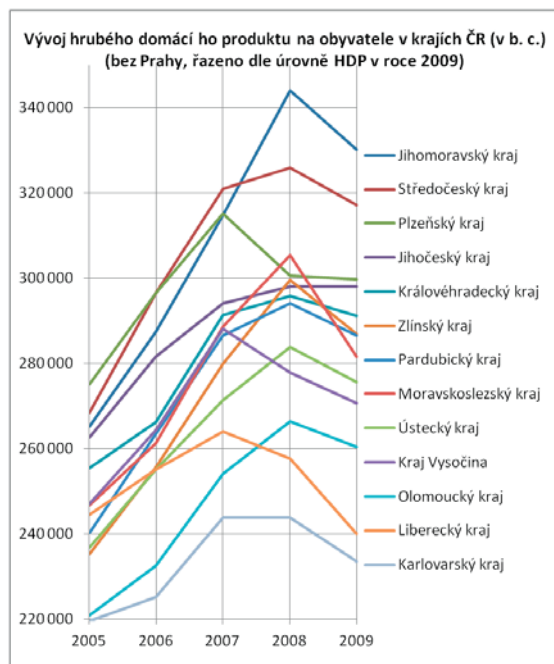
Návrhy nařízení pro kohezní politiku velmi detailně popisují budoucí intervence z MFF 2014+ včetně detailního popisu cílů, priorit a dokonce i jednotlivých aktivit a intervencí, které bude možné financovat z budoucích prostředků EU.

Tyto priority MFF2014+ souzní s prioritami České republiky, včetně záměru realizovat reformy sociálních systémů a systémů péče o rodinu. Bylo by proto rozumné využít existence vládou schváleno strategického dokumentu k inkluzi i pro vyjednání systematické podpory z MFF2014+ pro ČR v této oblasti.

38 NERV. Prezentace výstupů kapitoly Vzdělanost rámce Strategie konkurenceschopnosti a výchozí náměty, 28.2. 2011.

INTEGROVANÝ ROZVOJ ÚZEMÍ

Cílem národní rozvojové priority „Integrovaný rozvoj území“ je zajistit vyvážený rozvoj území České republiky, přispět ke snižování regionálních rozdílů a umožnit využití místního potenciálu pro posílení konkurenceschopnosti a územního rozvoje regionů se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí.

Česká republika se jako celek ekonomicky přibližuje průměru evropských států. Socioekonomický rozvoj území v České republice však neprobíhá rovnoměrně. K nejvýznamnějšímu rozvoji dochází na území hl. m. Prahy a částečně i v několika dalších regionech, zejména v Jihomoravském a Středočeském kraji. Vývoj v jednotlivých krajích je znázorněn na grafu po pravé straně.³⁹

Úroveň zejména hospodářsky slabých regionů se však v porovnání s průměrem zemí EU v posledních letech zhoršila. Jak ukazuje graf na této straně, kromě stávajících postižených regionů Moravsko-slezského kraje a Severních Čech se negativní tendence objevují i v Libereckém a Olomouckém kraji. České regiony se významně

39 MMR (2011): Návrh SRR 2011. Analytická část. Str. 20.

liší zejména v míře nezaměstnanosti a dynamice ekonomického rozvoje vycházejícího z kvality infrastruktury, nabízených služeb, podnikatelských činností, úrovně lidského kapitálu a rozvoje inovací a výzkumu. Nerovnoměrný rozvoj území je možné pozorovat zejména při srovnání nižších územně správních celků, ze kterého jsou zřetelné problémy venkovského prostoru, úbytek a stárnutí obyvatel, sociální exkluze, nerovnoměrně se rozvíjející sídla a jejich negativní vedlejší projevy. Prakticky ve všech krajích je možné identifikovat jak rozvojová centra⁴⁰, která představují póly růstu a rozvoje, tak i hospodářsky slabé oblasti. S oběma účinky, jak divergenčním ve vztahu k růstu ekonomiky jednotlivých regionů v relaci k průměru zemí EU, tak i disparitním ve vztahu k prohlubujícím se rozdílům uvnitř regionů, je nutné počítat a reflektovat je v rozvojových záměrech⁴¹.

Problematiku regionálního rozvoje (dynamiku i vyvážený rozvoj) není možné s ohledem na vzájemné funkční a územní vazby rozvojových faktorů řešit izolovaně, výhradně v rámci sektorových priorit. Řadu rozvojových témat, jako např. podporu podnikání a inovací a rozvoj lidských zdrojů a vzdělávání je nutné řešit provázaně uvnitř území strategie (integrováný přístup), a to s ohledem na potenciál daného území. Zejména propojením s institucionalizovanou problematikou měst by mělo dojít k posílení růstových kapacit regionů, a to zejména urbanizovaných území s růstovým potenciálem. Integrovaný rozvoj území by měl také pomoci zbrzdit propadávání některých území na úrovni krajů, a nově také podle aktuálních debat reagovat na výraznou diferenciaci území České republiky na úrovni ORP.⁴² Územní dimenze a tzv. „*place based approach*“ jsou i jádrem požadovaného přístupu v návrzích nařízení Komise ke kohezní politice.

Při vytváření prorůstových strategií je potřeba respektovat princip subsidiarity a brát v úvahu roli regionálních aktérů, tzn. reálné působnosti a motivace. Nicméně pro posílení rozvojového potenciálu území ČR je potřebné začít uvažovat o integrované podpoře funkčních aglomerací a rozvojových území kolem významných urbánních center (Plzeň, Hradec Králové-Pardubice, Olomouc-Prerov-Prostějov, Ostrava, Brno a především Praha a její středočeské zázemí). Potřebná je i koordinace regionálního rozvoje s územním plánováním a posílení koordinační role státní a veřejné správy v území s cílem posílit rozvojovou synergii mezi intervencemi státu a EU. Územní dimenze regionálního rozvoje je spojena také s jeho udržitelností ve vztahu k životnímu prostředí, k hospodářskému rozvoji a k soudržnosti společenství obyvatel v území.

---

40 Zejména aglomerace a statutární města.

41 Usnesení Vlády k národním prioritám kohezní politiky 2014+.

42 Více informací k této problematice je možné získat z materiálu AK k Modelu konkurenceschopnosti a podkladů MMR k příštím Strategií regionálního rozvoje.

Využití MFF 2014+ pro NRP 5 – Integrovaný rozvoj území

Priority MFF 2014+ silně akcentují růst konkurenceschopnosti, což spolu s důrazem na inovace posouvá intervence z budoucího MFF směrem k městům a aglomeracím. Česká republika by měla jasně definovat funkční územní dimenzi budoucí intervence, včetně rámcového vymezení hlavních aglomerací, menších měst a nového pohledu na venkovské oblasti.

Mělo by dojít k definování specifických dimenzí regionální politiky s ohledem na zaostávající regiony, územní/urbánní dimenzi intervencí a růstový potenciál měst a aglomerací. Tyto představy by měly být podkladem pro jednání o MFF2014+ a o návrzích nařízení pro kohezní politiku.

Česká republika by měla také prosazovat funkční vazbu a lepší koordinaci mezi společnou zemědělskou politikou a kohezní politikou ve venkovských územích.

Česká republika by se měla vzhledem k požadavkům EU a změnám v rozvoji země pokusit jasně definovat své představy o nejvhodnějším implementačním uspořádání, včetně úpravy pozice krajů a měst. Budoucí intervence by měly mnohem více dbát na kvalitu výstupů, jejich průběžné hodnocení a přesné průběžné řízení.

KLÍČOVÝ ZÁJEM ČESKÉ REPUBLIKY – KOHEZNÍ POLITIKA

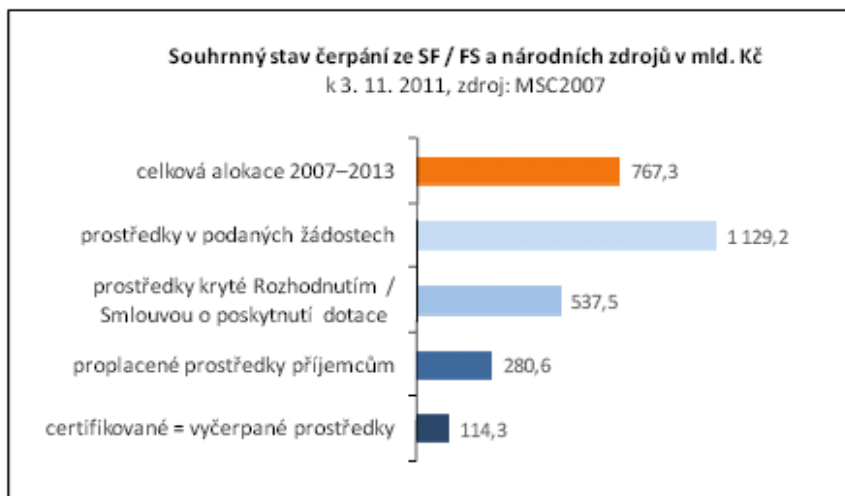
Česká republika patří v celoevropském srovnání k druhému největšímu příjemci finančních prostředků z rozpočtu EU, počítáno v průměru na jednoho obyvatele. Na programové období 2007—2013 má Česká republika ze strukturálních fondů k dispozici 26,69 miliard eur. Veškeré aktivity kohezní politiky v České republice probíhají skrze **Národní strategický referenční rámec (NSRR) 2007–2013**.

Ačkoliv již za dva roky skončí současné plánovací období evropského rozpočtu, **má Česká republika velké problémy evropské peníze čerpat**. Do října 2011 bylo dle měsíční monitorovací zprávy Ministerstva pro místní rozvoj⁴³ podáno celkem 71.973 žádostí v hodnotě celkem 1.128 bilionu korun, to činí celkem 147 procent celkové alokace pro Českou republiku. Řídící orgány zatím podepsaly závazky v hodnotě 537 mld. korun, což činí 70 procent celkové alokace. Proplaceno bylo příjemců celkem 280 mld. korun, tj. 36.6 procent alokace. **Prostředky certifikované MF a předložené Komisi činí zatím pouze 14.9 procent z celkových prostředků alokace.**

---

43 Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007–13, měsíc říjen 2011

Problémy ČR v oblasti čerpání strukturálních fondů začínají mít dopad na makroekonomickou stabilitu země. Jedná se o ohrožení desítek miliard korun v resortech školství, životního prostředí, dopravy, průmyslu a obchodu a dalších. Děje se tak díky pomalosti čerpání a také díky neúměrné chybovosti čerpání. **Dopady těchto systémových problémů mají rozměry, které mohou významně ohrozit finanční stabilitu rozpočtů ČR v letech 2012–2015, a to částkami v řádech minimálně desítek miliard korun.** I přes tyto zjevné problémy nebylo doposud V České republice provedeno relevantní vyhodnocení a reflexe aktuálního stavu čerpání. Nedošlo ani k poučení z chyb daných špatným nastavením implementační soustavy, jako např. českou legislativou v oblasti finančních toků a kontrol nezajišťující potřebou nízkou chybovost provádění strukturálních operací.

V letech 2012, 2013 a 2014 lze očekávat eskalaci problémů s čerpáním evropských peněz.⁴⁴ V roce 2013 bude muset Česká republika předložit k proplacení Komisi téměř dvojnásobek finančních prostředků než v předchozích letech. Po zkušenostech s čerpáním z let 2008–2011 nejsou výhledy na úspěch příliš velké. Zároveň dojde k zvýšení potřeby na kofinancování předložených projektů ze strany českého rozpočtu. Právě zde lze vzhledem k relativně negativním makroekonomickým výhledům očekávat problémy.

Současný management strukturálních fondů je významně soustředěn na kvantitativní/finanční rozměr intervencí tj. na rychlost a finanční průběh čerpání. Téměř

44 Dojde k souběhu plnění pravidel naplnění tzv. N+2 a N+3.

chybí důraz na kvalitu výstupů a provázání jejich výsledků s makroekonomickým vývojem země. Česká republika proto čelí mnoha problémům, včetně reálné hrozby ztráty části prostředků kvůli kvalitě a rychlosti čerpání. Překvapivě se tak děje i v oblastech, které byly v letech 2004–06 relativně velmi úspěšné, jako je oblast dopravní infrastruktury a infrastruktury v oblasti životního prostředí.

Výrazné problémy se objevují v celé řadě intervencí ze strukturálních fondů, které jsou od sebe velmi odlišné. Jedná se jak o klasické investiční politiky liniových staveb, tak o velmi náročnou oblast investic do kapacit VaV. Například Operační program Doprava (OP D) se dostal až do situace, kdy dochází uprostřed programovacího období kvůli problémům s uznatelností nákladů silničních staveb již proplacených z národních zdrojů ke snahám o převedení části prostředků programu na úplně nové projekty, např. na generální opravu dálnice D1.

Projekty v oblastech výzkumu, vývoje a vzdělávacího systému spadající do operačních programů MŠMT byly započaty pozdě. Po dvouletém zpoždění následovala příprava a iniciační fáze projektů. V současné době se postupně příjemci dostávají do situace, ve které začínají řešit finanční prostředky na dlouhodobý provoz zařízení po roce 2013. MFF 2014+ je možnou příležitostí uvést VaV kapacity do úspěšného provozu a postupně přinášet požadované výsledky.

VÝZVY A RIZIKA PRO ČERPÁNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ Z MFF 2014+

Největší výzvou pro čerpání finančních prostředků z MFF 2014+ bude **zlepšit řízení a koordinaci intervencí ze strukturálních fondů**, která je v současném plánovacím období 2007–2013 zásadním problémem. Monitorování a sledování intervencí ze strukturálních fondů se doposud soustředilo na čistě mechanické efekty nárůstu čerpaných a vyčerpaných finančních prostředků. **Zcela chybí měření kvality plnění indikátorů a následná interpretace jejich dopadů na reálnou ekonomiku státu, regionu a jednotlivých sektorů.**

Návrh MFF 2014 + a nařízení ke kohezní politice počítají s úzkou vazbou mezi hospodářskou politikou a fiskální politikou. Jejich naplňování má být popsáno a kontrolováno v národních dokumentech typu *Národního programu reform* či *Partnerských smluv*. Dále navrhuje Komise pro čerpání finančních prostředků po roce 2013 zavedení nových pravidel, která vyžadují plnění předem definovaných kvalitativních dopadů intervencí, např. prostřednictvím *ex-ante kondicionalit*. Zároveň Komise počítá se zavedením pravidelných hodnotících zpráv, které se zaměří na kvalitativní kontrolu výsledků intervencí a sledování jejich dopadů na ekonomiku země.

Jak rámcové úvahy o MFF 2014+, tak i návrhy nařízení pro kohezní politiku počítají se **zavedením striktních sankcí za neplnění závazků** spojených s čerpáním finančních prostředků z MFF 2014+. Velmi podobně se vyvíjí i debata o konkrétní podobě sankcí spojených s fiskální disciplínou, které vychází z pravidel budoucího ekonomického řízení zemí eurozóny v mezinárodní smlouvě *Fiscal Compact*.

Ve světle těchto změn je zřejmé, že země, které budou v období po roce 2013 usilovat o významnou finanční pomoc z evropského rozpočtu, budou podléhat sankcím spojeným se špatným řízením intervencí. Tyto země budou muset naplňovat priority a kvantifikovatelné indikátory v návrhu MFF 2014+ a dodržovat velmi přesně definovaná pravidla pro využívání finančních prostředků z kohezní politiky. Z pohledu České republiky je pozitivní, že priority EU do velké míry odpovídají prioritám České republiky. Problematická je ale oblast převedení priorit v konkrétní činy, které budou mít zamýšlený dopad. **Česká republika proto musí začít aktivně budovat či posilovat vlastní systém koordinace a řízení hospodářské politiky.** Pokud tak Česká republika neučiní a bude i nadále usilovat o finanční prostředky z evropského rozpočtu, ocitne se při jejich neplnění v nebezpečí sankcí.

Současný pasivní systém řízení intervencí z EU je z tohoto hlediska neudržitelný. Česká republika se musí dostat do pozice, kdy dopředu jasně definuje své priority a důvody, proč chce právě tyto priority prosazovat. V návaznosti na definování vlastních priorit musí Česká republika průběžně analyzovat, jak tyto cíle korespondují či protirečí aktuálním úvahám na úrovni EU. Na základě toho bude nutné uvážit, proč je dobré kterou z národních priorit prosazovat. Pokud se tak nestane, dostane se Česká republika při vyjednávání MFF 2014+ do situace, kdy bude pouze pasivně přebírat či nekonstruktivně negovat doporučení Komise, Rady či Evropského parlamentu.

Již nyní by se mělo propojit sledování věcného plnění priorit pro čerpání evropských fondů z MFF 2007–2013 s ekonomickými výsledky v daném sektoru, případně s plněním závazků Národního programu reforem. Podobně by bylo vhodné propojit debatu o výsledcích čerpání peněz z EU s vyjednáváním a úvahami o budoucích ex-ante kondicionalitách kohezní politiky a s novými pravidly řízení eurozóny v mezinárodní smlouvě *Fiscal Compact*.

POHLED ZÁSTUPCŮ HLAVNÍCH ZAHRANIČNÍCH INVESTORŮ V ČR

Německo

Rozhovor se zástupci Česko-německé obchodní a průmyslové komory (ČNOPK) a Německé obchodní a průmyslové komory (DIHK), který je založen na výsledcích aktuálních průzkumů DIHK o vývoji obchodních cílů ČR a postojích DIHK k víceletému finančnímu rámci EU a k řešení aktuální dluhové krize v Evropě.⁴⁵

Měly by se změnit priority/struktura rozpočtu EU s ohledem na eurokrizi?

Které konkrétní oblasti by měly být rozšířeny či případně nově zavedeny?

Rozpočet EU krizi eura zcela jistě nevyřeší. Podíváme-li se ale na rozdílnou výkonnost národních ekonomik uvnitř evropského prostoru, tak především strukturální politika EU může hrát při řešení eurokrize důležitou roli. Prostředky z fondů EU musí být v budoucnu využívány efektivněji pro řešení existujících strukturálních problémů v postižených zemích. Musí se více přihlídnout na kritéria jako konkurenceschopnost, regionální rozvoj a také good governance. Pokud v případě nouze chybí finanční prostředky k potřebnému kofinancování, mohla by být tato spoluúčast ve výjimečných případech na určitou dobu snížena nebo zcela vpuštěna.

Evropská komise navrhuje rozpočet ve výši 1 083 miliardy euro. To odpovídá 1,11 procent hrubého národního produktu Evropské unie. DIHK a ČNOPK podporují požadavek osmi členských států omezit výdaje na 1,0 procent HNP EU. Podle našeho názoru by se rozpočet EU v časech národních úsporných balíčků, jako je tomu v případě České republiky, neměl lišit od vývoje rozpočtů členských států. Toto riziko přesto hrozí, pokud nebudou již do vyjednávání o rozpočtu zavedeny jeho limity. V takovém případě by byly příjmy příliš snadno přizpůsobeny výdajům a nikoliv naopak. Navržená výše rozpočtu 1,23 procenta HNP EU tuto funkci dostatečně nesplňuje. Omezení rozpočtu na výši 1,0 procent HNP EU zvyšuje tlak na nutné hledání potenciálních míst pro šetření, přitom však umožňuje určitý nárůst výdajů.

Pro stabilní rozpočty je také nezbytné, aby členské státy vedle zvýšení své konkurenceschopnosti zahájili konsolidaci svých veřejných rozpočtů. To vyžaduje dohodu o konkrétních krocích, jasný časový plán a přísnou kontrolu. Signálem důvěryhodnosti jsou dodatečné národní dluhové brzdy v ústavách všech zemí EU, které musí zároveň obsahovat i automatické sankce.

---

45 K průzkumu ČNOPK – Konjunkturumfrage vgl. http://tschechien.ahk.de/fileadmin/ahk_tschechien/Presse/PM_2011/Wichtigste_Ergebnisse_Konjunkturumfrage_2011_Dt.pdf (Staženo: 12.12.2011)

Oba dokumenty DIHK ke stažení na www.dihk.de/ressourcen/downloads/ (Staženo: 8.12.2011)

Míra konkurenceschopnosti, ekonomický rozvoj a situace veřejných rozpočtů jsou ve státech eurozóny odlišné. To se musí také odrazit v rozdílných rizikových přírážkách pro státní dluhopisy. Ty pak posilují tlak na každou vládu, její zodpovědnost za vlastní zemi a posléze vedou i k fungující Evropě. Eurodluhopisy, které vedou ke slučování státního dluhu a ke sjednocování úrokových sazeb, by bránily základnímu funkčnímu mechanismu Evropské měnové unie. V konečném důsledku by mohly společnou měnu ohrozit.

Evropská unie je právním společenstvím. Právní závazky měnové ústavy musí být dodržovány a musí být přezkoumatelné. K tomu patří také soudní kontrola, která přidává k procesu politického rozhodování na jedné straně smluvní požadavky stability a na druhé straně vyváženost. Evropský soudní dvůr musí být proto schopen přezkoumat a prosadit dodržování hospodářské a měnové ústavy, především pak reformovaného Paktu stability a růstu.

Nový finanční rámec EU (návrh Evropské komise) dává důraz na nové priority.

Které z těchto priorit považujete z dlouhodobého hlediska za důležitý faktor pro posílení konkurenceschopnosti ČR a z jakého důvodu?

Téměř všechny tyto nové priority budou mít vliv na českou konkurenceschopnost. Obzvláště důležité jsou přitom tyto tři priority: inovace, vzdělání a energetická politika.

Evropská komise navrhuje nový rámcový program „Vzdělání pro Evropu“ s cílem podpořit studijní zahraniční pobyty, spolupráci mezi vzdělávacími institucemi a politickou podporu reform. Navržený rozpočet ve výši 15,2 miliard euro znamená navýšení současných finančních prostředků v oblasti vzdělání o více než 60 procent. Přestože je z našeho pohledu vzdělávání jedním ze zásadních zdrojů české konkurenceschopnosti, zůstává jak financování, tak koncepce českého vzdělávacího systému na půli cesty. Nové programy EU by to mohly přinejmenším z části změnit.

Předpokládaný nárůst rozpočtu odpovídá rostoucímu významu, který je vzdělávání přikládán ve strategii *Evropa 2020*. Zejména zahraniční pobyty mladých lidí musí zůstat prioritou i v novém programu vzdělávání EU po roce 2013. Komisi navrhovaná výše rozpočtu by měla zůstat při vyjednáváních pokud možno beze změn. Zahraniční pobyty jsou důležité zejména pro zlepšení znalostí cizího jazyka. Právě v České republice již delší dobu neodpovídají jazykové znalosti pracovních sil požadavkům pracovního trhu. Mimo to napomáhají zahraniční pobyty i k rozšíření vědomostí o odlišných pracovních a obchodních praktikách a v neposlední řadě také k osobnímu růstu. Osoby se zkušenostmi ze zahraničí mají lepší šance uplatnit se na pracovním trhu, a zároveň mohou díky svým zkušenostem vylepšovat zavedené procesy v podnikání, které musí splňovat mezinárodní standardy, aby

byly celosvětově konkurenceschopné. Exportně orientované české hospodářství je v době globální ekonomiky stále více závislé na mezinárodně kvalifikované pracovní síle.

V oblasti odborného vzdělávání je v České republice stále ještě velmi málo rozvinuta podpora mezinárodní mobility. I v samotném Německu, které je také státem závislým na exportu, absolvují studijní pobyt v zahraničí pouze dvě procenta odborných pracovních sil. Ke zvýšení tohoto počtu by mohly přispět i projekty EU, konkrétně nástupce programu Leonardo da Vinci, program „Vzdělání pro Evropu“.

V oblasti výzkumu a inovací by Evropská komise chtěla nově propojit tři současné programy: Inovační část Rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace (CIP), Evropský institut pro inovace a technologii (EIT) a Rámcový program EU pro výzkum. Nově by rozpočet na tyto programy měl dosahovat výše 80 miliard euro. Dochází tedy k značnému navýšení prostředků oproti rozpočtovému období 2007–2013 (56 miliard euro).

DIHK a ČNOPK toto navýšení velmi vítají, neboť budoucí investice podpoří vytvoření „Unie inovací“. To bezesporu přispěje i ke zvýšení konkurenceschopnosti a udržitelného růstu v České republice. Vedle dostatečných finančních prostředků je důležité především propojení s lokálním hospodářstvím. Konkrétní projekty v rámci „Unie inovací“ jsou však doposud nejasné, proto bude záležet na jejich konkrétním provedení. Navýšení finančních prostředků pro EIT a jeho začlenění do společné strategie by mohlo přispět k úspěchu tohoto důležitého projektu. Rozhodující přitom bude, do jaké míry dojde k propojení EIT – znalostních a inovačních společenství (KICs) a navrhovaných „Co-Location Centres“ s místními firmami. Tato centra mohou pomoci zejména malým a středním podnikům v zapojení do inovačního řetězce. Co se týká německých a také mnoha českých firem, jsme v tomto ohledu optimističtí.

Efektivita podpůrných programů EU by měla být pravidelně vyhodnocována, aby se co nejvíce zamezilo nevhodnému plýtvání finančními prostředky. Právě v České republice docházelo v posledních letech k tomuto problému stále častěji, což vedlo až ke zrušení některých dříve schválených finančních dotací ze strany EU. Zároveň by měli být firmy přizvány již k vytváření jednotlivých programů. Zlepšila by se tak i schopnost zejména malých a středních podniků se o finanční prostředky ucházet. V neposlední řadě by mělo dojít k lepšímu propojení národních a evropských podpůrných programů.

Energetická politika: Cíle klimatické a energetické politiky EU, platné od roku 2007, byly znovu potvrzeny i strategií *Evropa 2020*. Do roku 2020 by mělo dojít ke snížení emisí skleníkových plynů o 20 procent, ke zvýšení podílu obnovitelných zdrojů o 20 procent, a ke snížení spotřeby energie o 20 procent v porovnání

s rokem 1990. Tyto cíle zahrnují taktéž současné návrhy Komise v oblasti energetiky. Důležitou oblastí je zejména stavba nové energetické infrastruktury. Komisí nově navržený finanční nástroj „Connecting Europe“ má disponovat 40 miliardami eur pro výstavbu přeshraniční infrastruktury v oblasti dopravy, informační a komunikační technologie a energetiky, z čehož 9 miliard eur má směřovat přímo na energetiku. Z našeho pohledu je smysluplné, aby se cíle energetické politiky odrážely i ve víceletém finančním rámci EU. DIHK a ČNOPK podporují záměr Evropské komise přispívat na budování transevropských energetických sítí. Neboť bez vybudování nových sítí nemůže ani Česká republika dosáhnout svých energetických a klimatických cílů. Je přitom správné uzpůsobit tyto investice především soukromému sektoru. Tím se zajistí, že bude výstavba nové infrastruktury prováděna hospodárně a bude finančně udržitelná. Finanční prostředky EU by měly směřovat do výstavby přeshraničních infrastrukturních projektů, pro které je obtížné nalézt soukromé investory, ale které pomáhají vytvářet vnitřní trh s energiemi.

Které z nových priorit naopak považujete z pohledu České republiky za spíše nedůležité?
Žádné.

Existují podle Vás další oblasti, které nový finanční rámec nezdůrazňuje nebo přestal zdůrazňovat, ačkoliv by byly z pohledu České republiky významné?

Co se týká podpory a kofinancování projektů z evropských fondů členskými státy, mělo by z našeho pohledu dojít z zvýšení národní finanční spoluúčasti. Vyšší finanční podíl by vedl k většímu pocitu zodpovědnosti, a tak i k uvědomělejšímu zacházení s financemi všemi zúčastněnými stranami. Poskytovalo by to také záruku lepších výsledků a ulehčení rozpočtu EU. V případě zemí, které využívají finanční podporu evropského stabilizačního či záchranného fondu, by mohly platit omezené výjimky.

Návrh nové evropské daně z přidané hodnoty nepovede podle našeho názoru k redukci počtu vlastních zdrojů. Převedení jednoho procentního bodu příjmů české daně z přidané hodnoty do Bruselu je v rozporu s principem spravedlivého ohodnocení výkonnosti, neboť sazba DPH osciluje v jednotlivých členských státech v intervalu 15–25 procent. Každá země by tak vynaložila na financování EU rozdílně velkou část své daně z přidané hodnoty.

Nový finanční rámec pravděpodobně zavede zejména v oblasti regionální politiky řadu nových mechanismů a ustanovení. Které z těchto novinek by mohly mít pozitivní dopad na ČR a které naopak negativní?

Politika soudržnosti by měla podle představ Komise disponovat po roce 2014 rozpočtem ve výši 376 miliard eur. Prostředky tak stoupnou v porovnání s posled-

ním finančním obdobím o dalších 8,3 procent. Tím se stane politika soudržnosti s odstupem nejvyšší položkou rozpočtu EU. O to je důležitější, aby tyto výdaje přinesly Evropské unii přidanou hodnotu. 40 miliard eur kohezního fondu by mělo být účelově vynaloženo na neodkladně potřebné investice do infrastruktury v oblasti dopravy, energetiky a širokých pásem.

U kofinancování infrastrukturních projektů z evropských peněz se musí rozlišovat mezi projekty přímého evropského zájmu (např. komunikace pro tranzitní dopravu) a projekty v kompetenci členských států. I Česká republika nese zodpovědnost za budování kvalitní sítě hlavních silničních tahů. Efektivního nakládání s kohezními financemi lze dosáhnout zvýšeným využitím výhodných nízkourokových půjček namísto vyšších (ztracených) příspěvků. Pro Českou republiku je to příležitost využít evropských finančních prostředků k výstavbě přeshraničních železničních a dálničních sítí. Povinné provádění strukturálních reforem by však mělo být podmínkou pro rozdělování evropských finančních prostředků. Česká republika by pak mohla z evropské podpory profitovat dvakrát. Vedle dodatečných finančních prostředků by bylo pravděpodobnější, že dojde k odpovědnějšímu nakládání jak se strukturálními fondy EU, tak i finančními prostředky národního rozpočtu.

České veřejné finance jsou vzhledem k očekávané recesi pod velkým tlakem. Jak by se dalo využít nového finančního rámce k tomu, aby mohly být sníženy negativní efekty recese na českou konkurenceschopnost?

Česká republika je sama zodpovědná za svou konkurenceschopnost a dobrý hospodářský model. Co se týká aktuální recese, je již téměř pozdě na ni reagovat. V dlouhodobém výhledu by konkurenceschopnost České republiky zlepšili např. diverzifikace vývozu, zavedení společné měny eura a prakticky zaměřené vzdělávání.

V případě, že by se kvůli ekonomické krizi krátkodobě vyskytly masivní platební problémy, mohly by s financováním důležitých investičních projektů pomoci finanční prostředky EU – především kohezní fondy. V takovém případě by mohl vlastní podíl členského státu klesnout až na pět procent celkové investice. Takové výjimky by ale měly platit pouze pro státy, které se dostanou do velkých finančních problémů a obdrží pomoc evropského stabilizačního a záchranného fondu.

Co schází německým investorům v ČR a mohl by být nový finanční rámec EU využit k odstranění těchto nedostatků?

Významným předpokladem, který je nutný pro zvýšení hospodářské výkonnosti a investic do národního hospodářství, jsou rámcové hospodářské podmínky dané ekonomikou. V České republice je nedostatečně rozvinuto praktické vzdělávání, právní jistota, transparentnost při zadávání veřejných zakázek a účinnost veřejné správy. V nep-

oslední řadě dochází také k nejistotě kvůli kolísání směnného kurzu, která by mohla být z velké části snížena zavedením eura. Důležitou rámcovou podmínkou je i (aplikovaný) výzkum, jejichž potenciál Česká republika doposud ne zcela využila. Evropské finanční prostředky mohou do určité míry doplnit chybějící národní prostředky v těchto oblastech. Proto je důležité a správné, že Evropská komise navrhuje poskytnout v následujícím finančním období více prostředků na vzdělávání, inovace a infrastrukturu. Rozpočet na vzdělávání by měl narůst o 70 procent a prostředky na výstavbu infrastruktur („Connecting Europe“) dokonce o téměř 300 procent. Nicméně peníze vše nevyřeší: Jde-li o zákonné normy, jako ochrana zaměstnanců či ochrana před výpovědí, nebo neefektivní a do velké míry netransparentní veřejná správa, musí tyto problémy řešit jednotlivě členské státy samy.

Nizozemsko

Rozhovor s Misjou den Haanem, generálním tajemníkem Nizozemsko-české obchodní komory.

Měly by se změnit priority/struktura rozpočtu EU s ohledem na eurokriži? Které konkrétní oblasti by měly být rozšířeny či případně nově zavedeny?

Bylo by velmi žádoucí navýšit rozpočet na „Horizont 2020, společný strategický rámec pro výzkum, inovace a technologický rozvoj“, infrastrukturní program „Propojení Evropy“ a „Investice do lidského kapitálu“, protože tyto priority jsou nezbytné k vytvoření společné konkurenceschopné ekonomiky. Přínejmenším stejné množství prostředků by mohlo být sníženo rozpočtům na „Solidaritě a investice pro udržitelný růst a zaměstnanost“ a Společnou zemědělskou politiku, z nichž každá v současnosti dostává více než třetinu celého rozpočtu. Společná zemědělská politika podporuje jediný, značně nekonkurenceschopný sektor hospodářství a v této podobě je jednou z hlavních překážek, které brání Rozvojovému programu WTO z Dauhá v dosažení hmatatelných výsledků a posílení volného obchodu. Ten je sám o sobě motorem globálního hospodářského růstu, jenž by mohl odvrátit očekávanou recesi eurozóny.

Nový finanční rámec EU (návrh Evropské komise) dává důraz na nové priority. Které z těchto priorit považujete z dlouhodobého hlediska za důležitý faktor pro posílení konkurenceschopnosti ČR a z jakého důvodu?

Tři výše zmíněné prioritní oblasti, které je třeba posílit, jsou v dlouhodobém horizontu zásadní i pro konkurenceschopnost České republiky. Zvláště modernizace dopravní infrastruktury je pro Českou republiku klíčová, protože by jí umožnila plně využít jedné ze svých výhod: geografické polohy ve středu Evropy.

V současnosti se České republice navzdory její centrální poloze vyhýbá většina hlavních koridorů sítě TEN-T. Zato ve Středomoří nebo mezi okrajovými místy EU je koridorů mnoho.

Které z nových priorit naopak považujete z pohledu České republiky za spíše nedůležité?

Zvláště přetrvávající důraz na společnou zemědělskou politiku, který je uveden mezi „novými“ prioritami, je v konečném důsledku škodlivý, jak jsem řekl v odpovědi na první otázku. Nové je pravděpodobně „limitování míry přímých plateb“, které podle mě přinese České republice, kde jsou převážně velká (bývalá) zemědělská družstva, další nevýhody.

Vidíte i jiné oblasti, které nový finanční rámec nezdůrazňuje, ale které by byly významné z pohledu České republiky?

Myslím si, že v něm chybí dostatečný důraz jak na vzdělání všeobecně, tak především na profesní kvalifikaci, což by bylo pro konkurenceschopnost české ekonomiky velmi přínosné.

Nový finanční rámec pravděpodobně zavede zejména v oblasti regionální politiky řadu nových mechanismů a ustanovení. Které z těchto novinek by mohly mít pozitivní dopad na ČR a které naopak negativní?

Pokud nově navrhovaným procedurám a finančním nástrojům rozumím správně, mají se zjednodušit a různé programy směřující k těmto cílům se mají sjednotit. Nevím, jak to bude probíhat, ale mohlo by to mít na Českou republiku pozitivní dopad. Čím víc transparentnosti, tím lépe!

České veřejné finance jsou vzhledem k očekávané recesi pod velkým tlakem. Jak by se dalo využít nového finančního rámce k tomu, aby mohly být sníženy negativní efekty recese na českou konkurenceschopnost?

Česká republika by měla požádat EU o vyšší příspěvek na vytvoření infrastrukturních koridorů (silničních, ale hlavně železničních), které by spojovaly „staré“ členské státy s novými členskými státy na východě. Zároveň je třeba významně zvýšit transparentnost stavebních tendrů a postupů.

Co schází nizozemským investorům v ČR a mohl by být nový finanční rámec EU využit k odstranění těchto nedostatků?

Nizozemský dopravní a logistický sektor se svými velkými přístavy (Rotterdam, Amsterdam) by velmi profitoval z lepšího spojení mezi Bavorskem a Českou republikou. Posílilo by to patrně i obchodní vztahy. Velmi také chybí více intermodálních překladišť rozmístěných po celé zemi (například v Brně není žádné, pokud vím).

Rakousko

Rozhovor s Dr. Nikolausem Seiwaldem, Obchodním radou Rakouské ambasády.

Měly by se změnit priority/struktura rozpočtu EU s ohledem na eurokriži? Které konkrétní oblasti by měly být rozšířeny či případně nově zavedeny?

Z rakouského pohledu – a současně s ohledem na Českou republiku – by se mělo investovat především do infrastruktury evropských dopravních spojení a do vzdělávání budoucích generací.

Právě silniční a železniční spojení mezi Českou republikou a Rakouskem vykazuje stále ještě velké nedostatky. Poskytnutím finančních prostředků může EU tuto mezeru evropského severo-j jižního koridoru odstranit.

Vzdělávání (především jazykové) by mělo být hlavním cílem – pouze nejlépe kvalifikovaní pracovníci mohou nabídnout zahraničním investorům v České republice znalosti a kompetence, které jsou a stále více budou v dnešní globální konkurenci požadovány.

Nový finanční rámec EU (návrh Evropské komise) dává důraz na nové priority.

Které z těchto priorit považujete z dlouhodobého hlediska za důležitý faktor pro posílení konkurenceschopnosti ČR a z jakého důvodu?

Jak již bylo výše uvedeno, hlavním tématem bilaterálních jednání mezi rakouskými a českými politiky i podnikateli bývá opakovaně dopravní infrastruktura. Proto je zapotřebí stále zdůrazňovat, a to především na jednáních v Bruselu, důležitost silniční a železniční infrastruktury ve střední Evropě. Tento tak hospodářsky důležitý region musí být vybaven co nejlepšími silničními a železničními spojeními, aby bylo možné zajistit bezproblémovou osobní a nákladní dopravu.

Které z nových priorit naopak považujete z pohledu České republiky za spíše nedůležité?

Nabízí se otázka, zda by finanční prostředky určené českému zemědělství nebyly využity lépe v jiných oblastech. Mělo by být zajištěno transparentní a logické rozdělení finančních prostředků.

Vidíte i jiné oblasti, které nový finanční rámec nezdůrazňuje, ale které by byly významné z pohledu České republiky?

Česká republika a zbytek Evropy nemůže v globální konkurenci (především s Asií) obstát bez vzdělaných občanů. Proto je potřeba neustále zdůrazňovat důležitost investic do vzdělání.

Nový finanční rámec pravděpodobně zavede zejména v oblasti regionální politiky řadu nových mechanismů a ustanovení. Které z těchto novinek by mohly mít pozitivní dopad na ČR a které naopak negativní?

V době finanční krize může mít na Českou republiku pozitivní účinek především důraz na malé a střední podniky, energetickou efektivitu a inovace. V této oblasti však hrají důležitou roli zejména národní vlády.

České veřejné finance jsou vzhledem k očekávané recesi pod velkým tlakem. Jak by se dalo využít nového finančního rámce k tomu, aby mohly být sníženy negativní efekty recese na českou konkurenceschopnost?

Prostřednictvím infrastrukturních projektů, jako je například odstranění nedostatků v silniční a železniční dopravě, lze zčásti ztlumit negativní dopady recese a současně tím investovat do budoucí konkurenceschopnosti České republiky.

Co schází rakouským investorům v ČR a mohl by být nový finanční rámec EU využit k odstranění těchto nedostatků?

Jak jsem již zmiňoval výše, rakouští investoři by si přáli, aby EU a česká vláda vytvořily co možná nejlepší prostředí pro posílení dopravních infrastruktur, aby tak obchodu se čtvrtým nejdůležitějším obchodním partnerem Rakouska v pravém slova smyslu „nestálo nic v cestě“. Krom toho slyšíme často od rakouských obchodníků, že je zde potřeba posílit znalost německého jazyka. Díky iniciativám jako „Sprechtime“ se o tomto problému dozvěděla i širší veřejnost. Doufáme, že mimo jiné i vzdělávací programy, které jsou podporovány skrze prostředky EU, pomohou v blízké budoucnosti znalost německého jazyka posílit.

ZÁVĚR

Autoři této publikace se snažili zaměřit na nejdůležitější aspekty debaty o budoucím víceletém finančním rámci EU po roce 2013 z pohledu zvýšení konkurenceschopnosti České republiky. Hlavní důraz je proto kladen na analýzu politických kroků a debat na úrovni České republiky, které souvisí s definováním českých priorit pro víceletý finanční rámec EU po roce 2013.⁴⁶

Nový *Víceletý finanční rámec EU pro období 2014–2020* předložila Komise v červnu 2010. Předsednictví Polska zahájilo úvodní debatu o podobě rozpočtů EU od roku 2014. Finální dohodu o MFF 2014+ je možné při optimistickém výhledu očekávat do konce roku 2012.

Politická dohoda o podobě a prioritách MFF 2014+ bude významně ovlivněna dopady finanční a hospodářské krize, která postihla světový finanční systém a hospodářství v zemích EU a v USA. Již dnes jsou v debatách o MFF 2014+ patrné snahy o jeho provázání s novými mechanismy fungování více fiskálně a hospodářsky integrované eurozóny a případně dalších přičleněných států EU.

V České republice se politické debaty o MFF 2014+ věnují zejména objemu rozpočtu a struktuře jeho zdrojů. Česká republika se často soustředí především na prosazení relativně krátkodobých priorit. Jde o priority typu jak bude přesně distribuována pomoc zemědělcům ze společné zemědělské politiky či zdali budou z kohezní politiky poskytovány prostředky i pro regiony relativně bohatší. **Pouze výjimečně jsou české priority analyzovány v širším kontextu strategických cílů České republiky. Aktuální strategické dokumenty např. pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky jsou do velké míry ignorovány.**

Rozpočty EU prochází řadou podstatných změn, jak v oblasti procedurální, tak obsahové. Důležitou procedurální změnou je posílení role Evropského parlamentu, které přinesla Lisabonská smlouva. MFF 2014+ se nově schvaluje ve formě nařízení (čl. 312 SFEU), které přijímá jednomyslně Rada po obdržení souhlasu Evropského parlamentu.

Podstatnou změnou v návrzích spojených s rozpočtem EU 2014+, který navrhuje Evropská komise, je jasné sektorální zaměření politik EU s výraznější prioritizací a regulací na centrální úrovni EU. Zejména v kohezní politice se jedná o kvalitativní posun, který dokonce předešel současnou dramatickou debatu o užším ekonomickém řízení EU 17 a EU 27. Kondicionality, systém závazných evropských

---

46 Aktuálnost a dlouhodobější platnost publikace je významně ovlivněna hospodářskou a politickou krizí v zemích EU. Autoři se proto snažili v publikaci upozornit na věcné souvislost víceletého finančního rámce EU po roce 2013, které pravděpodobně nepominou ani v případě změn v řízení EU. Vzhledem k velmi dynamickému vývoji krize v zemích EU ale nejsou autoři publikace schopni přesně předpovědět další směřování debaty o struktuře a prioritách víceletého finančního rámce EU po roce 2013 a vychází pouze z informací známých k začátku prosince 2011.

strategických dokumentů a přísná pravidla pro implementaci učiní z rozpočtu EU mnohem centralizovanější a tím i složitější systém.

Tyto změny budou mít významné dopady pro národní systémy přípravy a realizace čerpání zdrojů z evropského rozpočtu. Do budoucna se zdá, že bude po členských státech vyžadována mnohem kvalitnější příprava a realizace jednotlivých priorit rozpočtu EU. Pro možnost využití finančních zdrojů z rozpočtu EU bude nově určující způsob vazby jednotlivých priorit rozpočtu na posílené řízení eurozóny a zbylých členů EU. Jasným důkazem těchto změn jsou i současné kroky směřující k posílení vazeb mezi makroekonomickou koordinací a řízením uvnitř i vně eurozóny.⁴⁷ Tento posun představuje velkou výzvu pro Českou republiku.

Zdá se, že v současné době České republiky **chybí dostatečné a kvalitní kapacity veřejné správy, které by byly schopny reagovat rychle na změny jak ve světové ekonomice, tak v rámci řízení EU. Zároveň nejsou v České republice dostatečně kvalitně, transparentně a efektivně hodnoceny a řízeny veřejné výdaje.** Například způsob operativního řízení v průběhu realizace víceletých finančních rámců a kvalitativní dopady projektů nejsou téměř vůbec systematicky hodnoceny. Tyto problémy mají do velké míry původ v nevyhovující kvalitě stávajícího systému veřejné správy, jehož důsledkem je i rozsáhlé korupční prostředí v České republice. Výsledkem je nízká schopnost efektivního využití finančních zdrojů z EU.

Aby byla Česká republika schopna obhajovat své priority v souvislosti s nově posíleným řízením a sektorálními prioritami v MFF 2014+ a následně dokázala efektivně využít získané finanční zdroje z Evropské unie k posílení vlastní konkurenceschopnosti, musela by velmi rychle zefektivnit systém řízení veřejné správy a veřejných výdajů.

SUMMARY

The authors of this publication have attempted to focus on the most important aspects of the debate on the upcoming multiannual financial framework of the EU after 2013 and its impact on the increase of competitiveness of the Czech Republic. The main emphasis has therefore been put on the analysis of political steps and discussions in the Czech Republic which play a role in defining the Czech priorities for the multiannual financial framework of the EU after 2013.⁴⁸

---

47 Výše zmíněné je platné pouze v kontextu sledování zdravé fiskální politiky a makroekonomických indikátorů.

48 How long this publication remains valid and up-to-date will largely depend on the economic and political crisis in the EU Member States. The authors have therefore attempted to point out those aspects of

The new *Multiannual Financial Framework of the European Union for the period 2014–2020* (further referred to as the MFF 2014+) was presented by the European Commission in June 2010. By the end of 2011, the Polish Presidency had started an initial debate on the shape of EU budgets from 2014 onwards. Optimistically, the final agreement on the MFF 2014+ can be expected in the end of 2012.

Any political agreement on the form and priorities of the MFF 2014+ will be greatly influenced by the financial and economic crisis, which has hit the global financial system as well as the economies of the EU and the USA. Even in today's debate, there are clear tendencies to try to interconnect the MFF 2014+ with new operational mechanisms of a more fiscally and economically integrated Eurozone and, possibly, of other associated EU Member States.

In the Czech Republic, the political debate on the MFF 2014+ centres upon the volume and structure of its resources. The Czech Republic often concentrates on achieving priorities which are relatively short-term. Examples of such priorities are: How exactly will Common Agricultural Policy aid be distributed to farmers? Will cohesion policy funds be accessible even to regions which are relatively rich? Only rarely are Czech priorities analysed in a broader context of the strategic aims of the Czech Republic. Latest strategic documents, concerning, for example, the increase of competitiveness of the Czech Republic, are largely ignored.

The EU budgets have been undergoing many substantial changes of procedure as well as content. One important change of procedure is the strengthened role of the European Parliament, brought about by the Lisbon Treaty. The MFF 2014+ shall now be laid down by a regulation adopted unanimously by the Council after obtaining the consent of the European Parliament (TFEU, Art. 312).

Another substantial change is that proposals related to the EU 2014+ budget as presented by the European Commission call for a clearer sectoral focus of the EU policies and their higher prioritisation and regulation on the central EU level. Especially the cohesion policy has undergone a qualitative shift, which came even before the current dramatic debate on the tighter economic management of the EU 17 and the EU 27. The conditionalities, a system of binding European strategic documents and strict rules for implementation, will make the EU budget much more centralised, and therefore much more complex.

These changes will have a significant impact on the national preparatory and implementing systems of drawing resources from the EU budget. In the future,

---

the multiannual financial framework of the EU after 2013 which will probably not become obsolete even in case of changes in the EU management. However, the development of the crisis in the EU Member States being very dynamic, the authors are unable to predict any further direction of the debate on the structure and priorities of the multiannual financial framework of the EU after 2013, and they work with the information available as of the beginning of December 2011.

Member States will probably be required to prepare and implement the individual priorities of the EU budget much more thoroughly. The possibility of getting financial resources from the EU budget will newly be determined by the relevance of the budget priority in question to the strengthened management of the Eurozone and the rest of the EU Member States. The current measures to strengthen the ties between the Eurozone and the non-Eurozone countries, when it comes to macroeconomic coordination and management, are clear evidence of these changes.⁴⁹ This shift is a great challenge for the Czech Republic.

The Czech Republic currently seems to **lack sufficient volume and quality of public administration to be able to react quickly to the changes in the global economy and the EU management. At the same time, public expenditures of the Czech Republic are not evaluated and managed healthily, transparently and effectively enough.** For example, things like operational management of the implementation of multiannual financial frameworks, or qualitative impact of projects, are almost not systematically evaluated at all. These problems largely stem from the unsatisfactory state of the current system of public administration, which has created a favourable environment for extensive corruption. The result is that the Czech Republic is not able to use EU financial resources effectively.

To be able to defend its priorities vis-à-vis the newly strengthened management and the sectoral priorities of the MFF 2014+, and to use EU financial resources effectively to increase its own competitiveness, the Czech Republic must rapidly improve the system of its public administration and public expenditures.

---

⁴⁹ This is only true in the context of monitoring the health of the fiscal policy and macroeconomic indicators.

DOPORUČENÍ PRO ČESKOU REPUBLIKU

Procedurální rovina:

Priorita 1: Včasná definice priorit vycházejících z národních strategických koncepcí

Motto: Jasně priority vycházející z dlouhodobých koncepcí jsou základem úspěchu v Bruselu

- Česká republika musí co nejdříve jasně definovat své priority a cíle pro budoucí rozpočty EU, které budou vycházet z národních strategických koncepcí. Jedním ze základních východisek by mělo být, že Česká republika je významným čistým příjemcem prostředků z MFF 2007–13 a v mnoha bodech se strategické priori České republiky pro zvýšení konkurenceschopnosti kryjí se strategickými prioritami EU ve strategii Evropa 2020.
- V návaznosti na definování vlastních priorit musí Česká republika průběžně analyzovat, jak tyto cíle korespondují či protiřečí aktuálním úvahám na úrovni EU. Na základě toho bude nutné uvážit, proč je dobré jednotlivé národní priority prosazovat. Pokud se tak nestane a Česká republika nebude mít jasné promyšlenou a propracovanou argumentaci ve prospěch svých priorit pro vyjednávání MFF 2014+, dostane se do situace, kdy bude nucena pasivně přebírat či nekonstruktivně negovat doporučení Evropské Komise, Rady či Evropského parlamentu.

Priorita 2: Zlepšení vlastního systému koordinace a řízení kohezní politiky

Motto: Efektivní nastavení a využití kohezní politiky zajistí pouze kvalitní státní správa systematicky koordinující české pozice v EU a průběžně hodnotící plnění věcných a politických cílů

- Politická vůle po prosazení národních priorit při vyjednávání MFF 2014+ musí být realizována kvalifikovanou státní správou. Současný pasivní systém řízení intervencí z EU v rámci státní správy je z tohoto hlediska neudržitelný. Česká republika proto musí začít intenzivně zlepšovat zejména vlastní systém koordinace a řízení kohezní politiky, a to v úzké vazbě na hospodářskou a fiskální politiku. Pokud tak neučiní, bude Česká republika čelit propracovaným a jasně formulovaným požadavkům a názorům EU či jejích členů, avšak nebude schopna prosadit vlastní národní zájmy. Situace je o to vážnější, že do budoucna bude dodržování vyjednaných pravidel podléhat do velké míry přísným sankcím.
- Již nyní by se mělo propojit sledování věcného plnění priorit pro čerpání evropských fondů z MFF 2007–2013 s ekonomickými výsledky v daném sektoru, případně s plněním závazků Národního programu reform. Podobně by bylo

vhodné propojit debatu o výsledcích čerpání peněz z EU s vyjednáváním a úvahami o budoucích ex-ante kondicionalitách kohezní politiky či podobných podmínkách spojených s návrhy řízení eurozóny v nové mezinárodní smlouvě *Fiscal Compact*.

Obsahová rovina:

Priorita 1: Zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky

Motto: Inovace nejsou jen věda. Výdaje do vědy se mají řídit efektivně a ve prospěch ekonomiky a konkurenceschopnosti země

- Česká republika by měla podporovat silnou orientaci rozpočtu EU na inovace a konkurenceschopnost. Zaměřit by se přitom měla na takovou prováděcí legislativu a programy, které bude schopna reálně využívat.
- Zdroje pro financování výzkumných kapacit by měly být navýšeny a to tak, aby byly přístupné i subjektům z ČR. Přitom by měly být vhodně kombinovány zdroje posilující schopnost veřejného výzkumu významně zvyšovat svoji kvalitu. Zvyšovat by se měla i schopnost stávat se zdrojem inovací pro malé a střední podniky. Zároveň by se měla zvyšovat atraktivita výzkumných projektů pro významné zahraniční i domácí investory s cílem získávat investice v oblasti pokročilých výzkumných, inovačních a technologických center.
- Nové nastavení kohezní politiky by mělo umožňovat i podporu podniků v ČR, které zatím nebyly schopny budovat svou konkurenceschopnost na výzkumu a vývoji, ale které by chtěly postupně zvýšit svoji schopnost výzkum a vývoj provádět.

Priorita 2: Budování páteřní infrastruktury

Motto: Polohová renta, mobilita pracovní síly a základní síť země

- Projekty výstavby dopravní infrastruktury by měly být prioritizovány dle jejich významu pro posílení konkurenceschopnosti ČR prostřednictvím využívání polohové renty. Současně je potřeba se připravovat na variantu, že bude prosazen *Nástroj pro propojování Evropy* (CEF). Proto by se již dnes mělo investovat do přípravy projektů spojených s investice z MFF 2014+. Prvním krokem by mělo být prosazení jednoznačné priority typu výstavby R35, která je alternativou k přetížené transitzní dálnici D1.
- Priority České republiky v oblasti dopravy by měly reflektovat ekologické priority EU v této oblasti. Mezi společná témata patří zejména: udržitelná a moderní veřejná doprava a ekologické, průmyslové technologie v ČR.

- Česká republika by měla zvážit podporu posílení energetických sítí a komerční možnosti posílení pokrytí vysokorychlostním internetem.
- Integrovaná veřejná regionální doprava by měla zůstat hlavním tématem pro MFF 2014+, mělo by ale dojít k optimalizaci řízení oprav a kvality silnic nižších tříd. Zejména by měl být vytvořen dlouhodobý plán jejich údržby. Zároveň by mělo být definováno minimum základních veřejných služeb, které budou garantovány malým obcím.

Priorita 3: Zvyšování kvality a efektivity veřejné správy

Motto: Depolitizace, profesionalizace, kontrola a audit

- Veřejnou správu je nutné depolitizovat a profesionalizovat. Proto je nezbytné, aby vstoupil v platnost služební zákon, který nastaví podmínky pro dlouhodobé řízení lidských zdrojů ve státní správě.
- Veřejné výdaje musí podléhat standardizovanému a systematickému vyhodnocování efektivity, které v současné době zcela chybí.
- Kontroly a audity ve veřejné správě musí být účinné, proto je zapotřebí radikálně změnit současnou legislativu pro řízení veřejných financí, aby tato legislativa přispívala k reflexi nastavení řídicích mechanismů a působila preventivně na korupční prostředí. Nutná je zejména změna zákona o finanční kontrole s důrazem na redukci nepřehledného několikastupňového systému kontrol a zavedení nezávislého auditu.
- Systém sdílení veřejné správy, zvláště pak na úrovni menších obcí respektive ORP, musí být zefektivněn, aby tyto obce byly schopné zajišťovat a koordinovat základní veřejné služby a pracovat na rozvoji svého regionu.

Priorita 4: Podpora sociálního začleňování, boj s chudobou

Motto: Vzdělání občané najdou své místo na trhu práce

- V českém vzdělávacím systému je nutné zavést systematické průběžné vyhodnocování kvality jeho výstupů, včetně dopadů na trh práce. Spolu s tím je zapotřebí metodicky koordinovat decentralizované školství a posilovat efektivní prvky inkluze. Zejména je potřeba posílit investice do předškolní výchovy pro sociálně vyloučené děti, které za relativně nízké prostředky zvyšuje jejich šance na vyšší vzdělání a tím lepší uplatnění na trhu práce.
- V ČR je potřebné posílit veřejnou a odbornou debatu o cílech a smyslu vzdělávání.
- V rámci vzdělávacího systému je potřeba upřednostnit investice, které mají nejefektivnější dopad na dlouhodobé začlenění žáků/studentů do trhu práce.

- Sociální systém je potřeba efektivně revidovat a vyhodnocovat dopady změn systému a dopady ekonomických faktorů na jednotlivé skupiny.
- Investice do zdravotnického systému je potřeba zefektivnit, aby došlo ke snížení nákladovosti a dlouhodobé udržitelnosti systému.

Priority 5: Integrovaný rozvoj území:

Motto: Nové rozdělení území, nové hranice udržitelnost

- Postupující proces diferenciacie území je nutné reflektovat i na úrovni centrální státní správy. K tomu patří např. nové vymezení role venkova a role významných aglomerací. Zároveň je nutné definovat flexibilní intervence a nové nástroje urbánní dimenze.
- Debata o regionálním rozvoji by měla být spojena s možnostmi zlepšení kvality veřejné správy.

RECOMMENDATIONS FOR THE CZECH REPUBLIC

Procedural aspects:

Priority 1: Defining priorities based on national strategic concepts as soon as possible

Motto: Clear priorities based on long-term concepts are the road to success in Brussels

- As soon as possible, the Czech Republic must clearly define its priorities and aims related to the future EU budgets, basing them on its national strategic concepts. Some of the basic starting points are that the Czech Republic is an important net beneficiary of the MFF 2007–13 resources and that its strategic priorities for increasing its competitiveness largely overlap with the strategic priorities of the EU as set out in Europe 2020.
- After defining its priorities, the Czech Republic must continuously analyse how they correspond with or contradict the current state of debate on the EU level. Then it will have to find arguments to support each of its national priorities. If this is not the case and the Czech Republic lacks a coherent and elaborated defence of its priorities in the negotiations about the MFF 2014+, it will find itself forced to resort to passive acceptance or unconstructive rejection of the recommendations put forward by the European Commission, the Council or the European Parliament.

Priority 2: Improving coordination and management of the cohesion policy

Motto: An effective setup and use of the cohesion policy can only be guaranteed by healthy public administration which would systematically coordinate Czech positions in the EU and continuously evaluate the achieving of its material and political targets.

- The political will to advocate national priorities in the negotiations about the MFF 2014+ must be put to practice by qualified public administration. In this respect, the current passive way of managing the interventions from the EU is untenable. The Czech Republic must therefore perform significant improvements in its coordination and management of the cohesion policy, in close connection to its economic and fiscal policies. If it fails to do so, it will face elaborated and clearly worded requirements and opinions of the EU or its Member States, but will be unable to advance its own national interest. The situation is made all the more serious by the fact that non-compliance with the negotiated rules will be subject to severe penalties in the future.
- Monitoring of achieving the priorities of the European funds under MFF 2007–2013 should immediately be linked to the economic performance of the sector in question and, possibly, to meeting the commitments of the National Reform Program. Similarly, it would be useful to link the debate on the results of benefiting from the EU funds to the negotiations and reflections on the future *ex ante* conditionalities of the cohesion policy, or on other similar conditions related to the proposals for the management of the Eurozone which are included in the new international *Fiscal Compact*.

Content Aspects:

Priority 1: Increasing the competitiveness of the Czech economy

Motto: Innovation is not just science. Public expenditures on science must be managed effectively for the benefit of the economy and competitiveness of the country.

- The Czech Republic should support the strong orientation of the EU budget towards innovation and competitiveness. It should focus on the implementing legislation and programs that it can make real use of.
- The resources for financing research capacities should be raised in such a way that they become accessible to Czech stakeholders as well, suitably combining various resources that can strengthen the ability of government-sponsored research to enhance its quality. The ability of SMEs to become sources of innovation should be promoted as well. At the same time, research projects should be

made attractive for important foreign and Czech investors in order to gain investments into the field of advanced research, innovation and technology centres.

- The new setup of the cohesion policy is expected to make the aid accessible to Czech enterprises which have so far not been able to base their competitiveness on research and development but would like to gradually increase their ability to engage in this field.

Priority 2: Building a backbone structure

Motto: Location rent, workforce mobility and basic infrastructure

- Transport construction projects should be prioritised according to their significance for increasing the competitiveness of the Czech Republic by exploiting its location rent. However, it is also necessary to prepare for the alternative that the *Connecting Europe Facility* (CEF) is adopted. The Czech Republic should therefore immediately start investing into the preparation of projects linked with investments from the MFF 2014+. As a first step, it should achieve the obvious priorities like, for example, the construction of the R35 motorway, which would relieve the overloaded D1 transit highway.
- The Czech priorities in transport should reflect the environmental EU priorities in this field. Some of the common topics are sustainable and modern public transport, and environment-friendly industrial technologies.
- The Czech Republic should consider supporting energy networks and reflect upon the commercial possibilities of extending broadband Internet coverage.
- Integrated regional public transport should remain the main topic for the MFF 2014+, but it is necessary to improve the quality of regional roads and the management of repair works. Most importantly, a long-term maintenance plan should be created. It would also be useful to define a minimum of basic public services which would be guaranteed to small villages.

Priority 3: Improving the quality and effectiveness of public administration

Motto: Depolitisation, professionalisation, control and auditing

- Public administration must be depolitised and professionalised. It is therefore necessary to adopt a civil service law which would set the conditions of human resource management in public administration.
- Public expenditures must be subject to standardised and systematic evaluation of effectiveness, which is something that is completely missing today.
- Controls and audits in public administration must be made effective. Therefore, the legislation on public finance management must be radically changed so that

it enables insight into the management mechanisms and has a preventive effect on corruption. It is especially necessary to change the law on financial control, reducing the chaotic system of several tiers of controls, and to establish an independent audit.

- The system of shared public administration, especially on the level of smaller municipalities, must be made more effective to enable the municipalities to provide and coordinate basic public services and work towards the development of their region.

Priority 4: Supporting social inclusion and fight against poverty

Motto: With education, citizens will find their place on the labour market

- Systematic and continuous evaluation of output quality, including its impact on the labour market, must be introduced into the Czech education system. At the same time, methodological coordination of decentralised education and strengthening of the effective elements of inclusion is required. It is especially necessary to increase investments into pre-school education for socially excluded children, which would at a relatively low cost enhance their chances for further education and, in turn, better employability.
- Public and scholarly debate on the goals and meaning of education must be encouraged.
- Within the education system, preference must be given to those investments which have the most effective impact on the long-term inclusion of pupils/students on the labour market.
- It is necessary to revise the social security system and evaluate the impact of its changes and of economic factors on different groups of citizens.
- Investments into the health care system must be made more effective in order to reduce costs and strengthen the long-term sustainability of the system.

Priority 5: Integrated territorial development

Motto: New division of the territory, new frontiers of sustainability

- The ongoing process of territorial differentiation must be reflected on the central level of public administration. This includes, for example, a new delimitation of the roles of rural areas and large agglomerations. At the same time, it is necessary to define flexible interventions and new instruments of the urban dimension.
- Debate on regional development should be linked to the possibility of improving the quality of public administration.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Centrum dopravního výzkumu: Vyhodnocování a návrh nové dopravní politiky, Dopravní politika České republiky pro léta 2005–2013, r. 2011

European Central Bank: Legal Working Paper Series NO.10, December 2009, Withdrawal and Expulsion from the EU and EMU, r.2009

European Commission: Financial Programming and Budget, Financial Framework 2014–2020, http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/fin_fwk1420/fin_fwk1420_en.cfm#doc1

European Commission: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee the Committee of the regions, r. 2011

European Commission: Regulation of the European Parliament and of the Council, Establishing the Connecting Europe Facility, r. 2011

European Commission: A Budget for Europe 2020: The Current System of Funding, the Challenges ahead, the Results of Stakeholders Consultation and Different Options on the Main Horizontal and Sectoral Issues. Accompanying the dokument: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, r. 2011

Investice pro evropskou konkurenceschopnost: Příspěvek České republiky ke Strategii Evropa 2020, Národní program reforem České republiky 2011, r. 2011

Lízal Lubomír, Chvalková Jana, Michal Mejstřík: Kapitola 2 – Instituce, Závěrečná zpráva podskupin Národní ekonomické rady vlády pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, r. 2011

Lízal Lubomír, Chvalková Jana, Mejstřík Michal: Prezentace výstupů kapitoly Instituce, Národní ekonomická rada vlády, Rámec Strategie konkurenceschopnosti a výchozí náměty, r. 2011

Lízal Lubomír, Michal Mejstřík: Prezentace výstupů kapitoly Inovace, Národní ekonomická rada Vlády, Rámec strategie konkurenceschopnosti a výchozí náměty, r. 2011

Lízal Lubomír, Michal Mejstřík: Kapitola 8 – Inovace, Závěrečná zpráva podskupin Národní ekonomické rady vlády pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, r. 2011

Mejstřík Michal: Závěrečná zpráva podskupin Národní ekonomické rady Vlády pro konkurenceschopnost a podporu podnikání

Mejstřík Michal: Prezentace výstupů kapitoly Trh zboží, služeb a práce – daně, Národní ekonomická rada vlády, Rámec strategie konkurenceschopnosti a výchozí náměty, r. 2011

Mejstřík Michal, Chvalková Jana, Janský Petr, Koza Oldřich, Princ Michael, Vislaus Václav: Zkvalitňování charakteristik podnikání, Prezentace výstupů pracovních skupin pro konkurenceschopnost a podnikatelské prostředí, r.2011

Mejstřík Michal: Kapitola 7 – Zkvalitňování charakteristik podnikání, Závěrečná zpráva podskupin Národní ekonomické rady vlády pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, r. 2011

Mejstřík Michal: Prezentace výstupů pracovní skupiny pro konkurenceschopnost a podnikatelské prostředí, Národní ekonomická rada vlády, r. 2011

Meyer-Sahling Jan- Hinrik: Sustainability of Civil Servis Reforms in Central and Eastern Europe Five Years After EU Accession, Sigma Papers No. 44, OECD publishing, r. 2009

Mejstřík Michal a kolektiv NERV: Národní ekonomická rada vlády, Rámcová strategie konkurenceschopnosti, r. 2011

Ministerstvo dopravy: Dopravní politika 2014–2020, Dopravní sektorové strategie 2. Fáze, r. 2011

Ministerstvo financí České republiky: Konvergenční program České republiky, r. 2011

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Národní orgán pro koordinaci, Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudružnosti a národních zdrojů v programovém období 2007–2013, Aktualita měsíce: Centra výzkumu a vývoje, spolufinancovaná z ERDF a národních zdrojů, r. 2011

Ministerstvo průmyslu a obchodu, Úřad vlády ČR, Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR, Zpět na vrchol 2012–2020

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, GaREP, spol. s.r.o., RegioPartner, s.r.o. : Strategie Regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020, Zpracování analýz a podkladových materiálů pro přípravu Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020, r. 2011

Munich Daniel, Michal Mejstřík: Prezentace výstupů kapitoly Vzdělanost, Národní ekonomická rada vlády, Rámcová strategie konkurenceschopnosti a výchozí náměty, r. 2011

Munich Daniel, Mejstřík Michal: Kapitola 3 – Vzdělanost, Závěrečná zpráva podskupin Národní ekonomické rady vlády pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, r. 2011

Procházka Jan, Mejstřík Michal: Prezentace výstupů kapitoly Finanční trhy, Národní ekonomická rada vlády, Rámcová strategie konkurenceschopnosti a výchozí náměty, r. 2011

Procházka Jan, Mejstřík Michal: Kapitola 5 – Rozvoj finančních trhů, Závěrečná zpráva podskupin Národní ekonomické rady vlády pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, r. 2011

Respekt institut, o.p.s.: Evropská regionální fóra, Vzdělání a trh práce

Voříšek Jiří, Mejstřík Michal: Prezentace výstupů kapitoly Technologická připravenost, Národní ekonomická rada vlády, Rámcová strategie konkurenceschopnosti a výchozí náměty, r. 2011

Voříšek Jiří, Mejstřík Michal: Kapitola 6 – Technologická připravenost, Závěrečná zpráva podskupin Národní ekonomické rady vlády pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, r. 2011

Zámečník Miroslav, Mejstřík Michal: Kapitola 4 – Trh práce, Závěrečná zpráva podskupin Národní ekonomické rady vlády pro konkurenceschopnost a podporu podnikání, r. 2011

